Nagyvárad, 1896. II. évfolyam 46. szám. Vasárnap, február 23.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Apácza-utca 3. sz.**

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A bukás szélén.

Irta: **Kaas Ivor.**

Budapest, febr. 21.

A Bánffy-kormány a legszégyenletesebb, mely valaha Magyarországon uralkodott. Gyönge ész és nemtelen akarat foglalta el Magyarország kormányszékét s vállalkozott reá, hogy amit nem birtak keresztülvinni Wekerle, Szilágyi, Csáky s velök Tisza Kálmán és Eötvös Károly, azt ők megcselekszik, hogy a nemzetet erőszakkal belehajtják a vallástalan állam jármába. Csakugyan meg is tették s nemcsak a letörött minisztérium törvényjavaslatait szavaztatták meg és szentesittették, hanem életbe is léptették a közbotrányt kiméletlen rendeletekkel. Itt meg nem állhattak, s mivel a nép felháborodása ellenök fordult, a törvénytelenségek egész sorát követték el a közigazgatásban és a választásoknál, hogy elnémitsák az emberek lelkiismeretét s a polgárok jogos ellenszegülését megtörjék. Mindennek fejében feladták Magyarország érdekeit, közjogát és becsületét; eltürték a zágrábi zászlósértést, paktáltak szászokkal és dákórománokkal, nemességet és rendjeleket bőven osztogattak a legtöbbet igérőknek, viczinális vasutakat adogattak ellenzéki és kormánypárti képviselőknek s kortes-főispánoknak, egyházpolitikai szolgálataik jutalmául; messzemenő engedményeket tettek a kvóta, bank és vámszövetség kérdéseiben, s nem rajtuk mult, ha az egyezséget meg nem kötötték, hanem azon, hogy a kibuktatott miniszterek ellene szegültek s kijelenték, hogy a tulságos engedményeket megszavazni nem fogják.

A közéleti és családi botrányok hosszu sora, melyeknek nagy része még nem került nyilvánosságra, de nagyon is ismeretes a budapesti társaságban s a szabadelvü párt körében is, csordultig megtölté a Bánffy-minisztérium serlegét. S feltámadt a közérzés, hogy ilyen minisztériummal a millenniumot megünnepelni szinte lehetetlen. Ha lejönnek az udvar és a nagykövetek feleségeikkel, s a magyar arisztokraczia hölgyei összegyülnek, zárva maradhatnak-e a magyar miniszterelnök termei? Képviselheti-e az uj udvarnagy, Apponyi Lajos gróf Magyarország kormányát? Neki se közjogi állása, se hivatala nincs. Hát ugyan ki fog itt reprezentálni?

Az a miniszterelnök, ki oly durván megsérté Agliardit, a pápa nunciusát, nem tarthat igényt katholikus érzésü főrendek látogatására. Az érintkezés nehéz Wlassicsnak is, a püspöki kar sértő ellenségének, valamint Perczel Dezsőnek, a Haas és Deutsch czégvezetőjének. Ha nem akarjuk, hogy a millennium csupán az uj honfoglalók ünnepe legyen, sürgősen szükséges, hogy a magyar kormány firmát változtasson.

Ez csak az egyik ok; a Bánffy által botorul visszautasitott istenbéke a másik, mert hisz erre legfőkép a szabadelvü pártnak van szüksége, nem csupán az ünnep alkalmából, hanem, mert anélkül minden törvényhozás szünetel, budget nincs és kiegyezés nem lesz. Most már belátják, hogy nagy hibát követtek el, midőn Apponyi nagylelkü ajánlatát el nem fogadták. Bomlásnak indult az egész parlament.

Magában a kormányban sincsen egyetértés. A miniszterek egymással veszekesznek. Bánffy és a Tiszaisták szeretnék kitolni Erdélyt, Dánielt és Wlassicsot, emezt Pulszky, azt Miklós Gyula miatt, bosszuból. De erre mind nem adunk semmit, mert ha veszekesznek, ujra kibékülnek s parancsra bizalmat szavaznak annak, kit háta mögött szidalmaznak. A helyzet sulypontja nem eme torzsalkodásokban és cselszövésekben vagyon, hanem a kiegyezés fennakadásában s a budget hiányában.

Közmeggyőződés a szabadelvü párt komoly köreiben is, hogy a jelen minisztérium a kiegyezést nem képes megkötni, se jól, se rosszul. S minél követelőbb Ausztria, annál nagyobb a szakitás valószinüsége, mely ellen a szabadelvü párt intézői, a király iránt való tekintetből, állást foglalnak. Megkinálták tehát kéz

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Bonyodalmak.

— Ibsen. —

Virágokkal feldiszitve
Az almafa áll a kertbe.

Kis méhecske körülszállja,
S beleszeret egy virágba.

Tréfálgatnak, kötekednek
És kél a hir, hogy jegyesek.

Kis méh elszáll messze messze.
Visszatér, de nincs jegyese.

Bücsköt lát a virág helyett,
Szegény méh majd kövé mered.

Kis egérke a fa alatt
Nagy serényen eldolgozgat.

Zöld bücsök ha arám lenne!
Sóhajt titkon az egérke.

Kis méhecske ismét elszáll
Hazajön és almát talál.

Kis méhecske és egérke
Majd meghalnak keservükbe. —

Eresz alatt van egy fészek,
A veréb ott dalt csicsereg:

Édes alma, piros alma,
Oh! hogyha az enyém volna!

Sirt a méh és sirt az alma,
Az egér is s a madárka.

Igy élnek ők keseregve
Szivükön a nagy bú férge. —

Lehullott az alma végre
S nem soká élt az egérke.

Karácsonynak nagy napjára
Meghala a kis madárka.

A mezőkön meg egyedül
Kis méhecske búsan repül.

S kosarába visszaszállva,
Viaszkot gyárt nagy bujába. —

Mi máskép lett volna mindez,
Ha a kis méh egérke lesz.

És e mese vége mi szép,
Ha egérből lesz kis veréb.

Kerényi Miklós.

Nagyságos asszony.

Irta: **Moldoványi Gyula.**

— A nagyságos asszony nem fogad. — Feleli a Verner palota kapusa egy magas barna urnak, a ki a ház urnője után tudakozódik.

A fiatal ember szép, komoly arczán meglátszik, hogy a felelet nincs kedvére; idegesen kérdé ismét a kapust:

— De hát itthon van?

— Igen, de beteg!

Egy pillanatig habozik, azután szónélkül felsiet a tarka szőnyegekkel boritott lépcsőn, az eléje jövő komorának oda adja névjegyét és olyan parancsoló mozdulattal küldi vele az asszonyához, hogy a leány egy szó ellenvetést sem mer tenni, pedig szigoru parancsot kapott, hogy ne merje háborgatni a nagyságos asszonyt.

Az ajtó nyilásra egy gyermek arczu szőke nő emelkedik fel a zsölyéről, melyre hanyagul odavetette magát. Kedves kék szemei olyan végtelen bánattal, olyan kérően néznek a belépő komornára, hogy az elfelejt még mentegetőzni is az alkalmatlankodásért.

Mikor meglátja a kis ezüst tálczán a névjegyet, szemrehányóan mondja inkább mint haragosan.

— Mondtam Ilka, hogy nem fogadok senkit, miért háborgatsz!?

A leány akar valamit mondani, hogy mentse magát, de urnője arcza a név elolvasása után egyszere megváltozott, valami ked-

Lapunk mai száma 12 oldal.

alatt Szilágyi Dezsőt a miniszterelnökséggel. Ez azonban, magát tetetve, vonakodott barátai ajánlatát elfogadni; nyilván előbb be akarja várni, hogy hajlandó-e a korona is az ő jelöltségét helybenhagyni. Bánffyt ma állásában nem tartja senki és egyéb semmi, csupán az, hogy nincs helyette más, akiben az egész szabadelvü párt megbiznék; uj pártalakulást pedig nem akarnak. A Tiszaisták félnek Apponyitól; Wekerléék gyülölik Szapáryt s az egyházpolitikusok rettegnek a reviziótól. Ez pedig bekövetkezik, ha tiszta választások lesznek. Ezért még a stomfait is igazolják s Perczeljüket támogatják, amig lehet.

A király most elutazik a Riviérára s csak márczius közepén tér vissza. Addig tehát válság nem lehet s a budget-tárgyalása foly, piszkosan, mint a tavaszi árviz. Lehet, hogy a kormányt el is sodorja.

Függ ez az ellenzéktől, melynek kezébe van a Bánffy-minisztérium sorsa. Ha nem adja meg neki az indemnitást, vége van. Lemondásra kényszeritheti, ha az indemnitást azon feltételhez füzi, hogy megadja egy másik minisztériumnak, mely ennek fejében megigéri a tiszta választásokat és a kuriai biráskodásnak törvénybeiktatását. Feloszlatni a Házat már nem lehet, mert eljárt az idő s márczius végeig uj parlamentet összehozni, megalakitani s az indemnitást is törvénybe tenni, ki nem futja. Ezért tanácskodott a minisztérium minapában, hogy megkoczkáztassa-e a feloszlatást vagy sem. De a többség ellene volt, mert a főispánoktól rossz jelentések érkeztek a nép hangulatáról, az egyházpolitikai törvények miatt. S a szabadelvü párt félti mandátumát a terjedő néppártól.

Ehhez jöttek még a botrányos leleplezések s azon körülmény, hogy a Bánffy által gyüjtött pénzek korábbi pót választásokra és egyéb titkos kiadásokra elfogytak, s nincs elég korona a pártkaszszában, a püspökök, káptalanok és nagy urak pedig most nem adnak.

De hát az ellenzék, tartunk tőle, ismét megkegyelmez Bánffy Dezsőnek. Mert a mi ellenzékünk élhetetlensége fölülmulhatatlan. Most esztendeje is elűzhette volna a hatalomból, ha akarta volna; mert akkor sem volt budgetje, s egy csöpp tekintélye sem volt, de az össze-vissza szakadozott ellenzék csak gunyolta és kinevette, hogy nem tud beszélni, ahelyett, hogy megbuktatta volna. Azt mondták, hogy három hónap alatt lejárja magát ugyis, s mindent megszavaztak neki. Másodszor ismét kelepczébe került az Agliardi-ügyben, de akkor is a magyar ellenzék csak játszott vele, immel ámmal fogta a dolgot, segitett Kálnokyt megbuktatni, s a saját nyakára ültette Bánffy urat.

A nyári szünet alatt aztán megerősödött, s csinált az országgal, a mi neki tetszett, fel is forgatta fenekestül s az ellenzék szunyadt, várta, hogy majd őszszel megbukik magától; neki pedig esze ágában sem volt megbukni, hanem fölülkerekedett és hatalmaskodott, a tisztelt ellenzéket, a kormánypárttal együtt, sokat szüneteltette, hogy keveset alkalmatlankodjanak neki. Csak november végén és deczember elején volt ismét ütközet, amire a zágrábi zászlósértés adott alkalmat s a Bánffy kormány-szégyenletes képtelensége ujra kiderült s már már az ellenzék diadalmaskodott, mikor, azon igéret fejében, hogy nem oszlatja fel az országgyülést, ismét kibuvót engedtek neki, sőt Apponyi ráadásul még egy egész esztendei fegyverszünettel is megkinálta. Ezt ha elfogadja, jól jár, de az elbizakodott dobokai főispán csak cziczázott Apponyival s a kedvező alkalmat uralmának biztositására elszalasztotta. Most ennek issza a levét, de számit rá, hogy az ellenzéki pártok negyedszer is meg fognak kegyelmezni neki s megtartják a hatalom birtokában s megszavazzák neki az eszközöket is, hogy tovább garázdálkodhassék az országban s velök paczkázhasson.

Valóban ideje volna, hogy az ellenzék összeszedje magát s ezeket a frátereket elűzze.

Uj szövetség.

Mint az ifjucsehek lapja Rómából értesül, azon barátságos viszony, amely Oroszország, Szerbia és Bulgária között létezik, határozott, formailag is megkötött szövetséggé válik, a melyet a czári pár koronázása alkalmával fognak megkötni. Ha még ehhez hozzávesszük azon protektorátust, melyet Oroszország most tényleg Törökország felett gyakorol, ugy konstatálnunk kell, hogy Oroszország a mult évben egy puskalövés nélkül saját előnyére megoldotta a keleti kérdést. De hogy mennyi időre, a még a jövő titka.

A kiegyezés ellen.

Politikai körökben a Bánffy kormány eljárását a kiegyezési kérdésekben élénken megbeszélik és birálják. Azt mondják, hogy a kormány minden programm nélkül jár el és alkalmat nyujt az ellenzéknek, hogy a kiegyezés ellen müködhessék. Mint halljuk, a szélsőbal az egész országban mozgalmat akar inditani a kiegyezés ellen. E mozgalmat egy nagy gyüléssel akarják megkezdeni Budapesten, amelyhez már most folynak az előkészületek.

---

ves meglepetést olvas le róla a cseléd gyakorlott szeme.

— Vezesd be azt az urat Ilka a nagy szalonba, mindjárt megyek én is.

Csak ennyit mond, azután gyorsan bemegy a másik szobába, ott térdre esik a Boldogasszony képe előtt és erőért, segitségért könyörög. Nem akarja szenvedését elárulni az előtt az ember előtt. Azután felugrik és siet vendége fogadására.

Kovács Béla szórakozottan nézegeti egy gyermekleány fényképét az asztalon, észre sem veszi, mikor a nyagyságos asszony félre emeli a nehéz bársony függönyt és belép a szobába; csak akkor látja meg, mikor már egészen mellette van.

Az asszony szólott először.

— Szép, hogy eljött Béla, azt hittem nagyon haragszik rám, hogy nem is látom többet.

— Magam is ugy gondoltam, hogy nem találkozunk többé, de nem tudtam itt hagyni a fővárost anélkül, hogy ne lássam még egyszer.

— Hová megyen Béla?

— Kineveztek birónak Kassára, két nap mulva el kell az állásomat foglalni. Azért jöttem, hogy bucsut vegyek magától.

— Mikor jön megint Pestre?

— Ha csak én tőlem függ: talán soha . .!

A szépasszony ez alatt olyan higgadtan, olyan nyugodtan néz az előtte álló ifjura, mintha most látná életében másodszor. Pedig a szive olyan gyorsan ver, torkát ugy szoritja valami sirás féle, hogy szeretne odaborulni a karjaiba és sirni, elpanaszolni neki minden bujá-baját

De mi haszna! Szomoruságot okozna vele annak az embernek, a kit már meg bántott egyszer — nagyon; pedig szerette s érzi, hogy szereti most is és talán még sokkal jobban; azután meg a maga baján sem segitene vele semmit.

Minek azokat a sebeket ujra felszaggatni!?

Sokáig beszélgettek együtt közönséges dolgokról, végre az idő eltelt, a fiatal ember bucsut mondott.

A nagyságos asszony oda nyujtotta neki mind a két kezét és megigértette, hogy ha valamikor a fővárosba kerül, ismét meglátogatja.

Kovács Béla megcsókolta a formás kis kezeket, azután indult kifele.

Az ajtóban egy pillanatra megállott, mintha akarna még valamit mondani, de mikor látta, hogy az asszony nem néz utána, elhagyta a szobát.

A nagyságos asszony pedig azért fordult el az ajtótól, mert az ereje már elhagyta, nem tudta visszatartani a könnyeit és mikor az ifju betette a szobaajtót, csak bele esett a mellette álló zsölyébe, mintha eszméletét vesztette volna.

Harapdálta finom csipke kendőjének a szélét, sirt mint egy gyermek, a ki nagyon de nagyon megbán valamit.

Milyen boldog is lehetett volna a Kovács Bélával és eldobta magától a tiszta szerelmet, az igaz boldogságot a kényelem, a vagyon kedvéért.

S most mit ér vele? . . .!

Kényelme van; de boldogsága . . .!?

A kinzó jelenből visszaszáll meggyötört lelke a multba. Ott a szobában ülve átélvezi annak minden kedves emlékét.

Szép nyári nap volt, mikor megismerkedtek.

Akkor még őt csak Náday Jolánkának hivták, Kovács Béla pedig jogászkodott a bátyjával. Az hozta el hozzájuk Bélát a szünidőre.

Kedves ügyes fiu volt, hamar megbarátkoztak.

A kis faluban kevés volt a szórakozás, nagyon egymásra voltak a fiatalok utalva. Együtt sétálgattak a mezőn, együtt csolnakáztak a kis erdei patakban.

Béla kitünően tudott evezni. Ketten többnyire egy csolnakban ültek és sokszor órákig elkalandoztak a vizen.

Milyen boldogok voltak akkor, milyen nehezen, mennyi szép reménynyel váltak el egymástól! —

Pesten találkoztak ismét a jurista bálon.

A szép Náday Jolán nagyon kapós volt, nem ült egy perczig sem.

Kovács Béla tánczolt vele legtöbbet.

Ő mutatta be neki az ismerőseit sorban.

Akkor egy pár napig Pesten maradtak még Nádayék és Béla velük volt mindég, kalauzolta őket mindenhová.

A kis Náday Jolán büszke volt a csinos udvarlóra, kedvelte a müvelt, jólelkü fiatal embert, a kinek csak az az egy hibája volt, hogy még csak albiráskodott a budapesti törvényszéknél és bizony a felesége kényelmére szüken telt volna.

Azután történt valami, amire mikor Náday

Rangemelések.

A képviselőház mai ülésén Meszlényi Lajos interpellációt intézett a miniszterelnökhöz a lefolyt évben rendkivül gyakori rang emelések és rendjel-adományozások ügyében.

Az incidenst a Budapesti Hirlap azon vádja idézte elő, hogy a Bánffy-kormány pénzért osztogatta a rangemeléseket. Az első interpelácziő alkalmával, amelyet most egy hete Hortoványi József jelentett be, Bánffy nagyon ügyetlenül válaszolt és nem merte elfogadni a vád alapját. A szabedelvü párt egyrésze a mai interpellácziót óhajtotta eszközül felhasználni, hogy Bánffy részletesen és határozottan nyilatkozhassék a dologban.

Ez alkalomból érdekesnek találjuk közölni azon kitüntetések jegyzékét, amelyeket Bánffy Dezső és Jósika Samu adományoztak.

Főrendek lettek: 1895. jun. 29-én: 1 Vigyázó Sándor gróf, 2. Bohus Zsigmond báró, 3. Bohus László báró, 4. Solymossy László báró, 5. Zeyk József báró. Október 28-án: 6. Harkányi Frigyes báró, 7. Harkányi Károly báró, 8. Inkey József báró, 9. Tóth Vilmos. November 12-én: 10 Steiger-Münczigen Albert báró.

Nemességet kaptak: junius 10-én 11 Bischitz Dávid, julius 11. 12. dr. Grósz Albert, aug. 15. 13. Polyák Béla, a nemzetközi magyar kölcsönző társaság elnöke; aug. 27. 14. Országh Sándor, szept. 21. 15. Kobek István orsz. képviselő és 16. Engel Miksa; okt. 3. 17. Mihályi Ignácz komáromi nagybérlő és 18. Finály Henrik egyetemi tanár; okt. 4. 19. Desits Gyula szent-gotthardi közjegyző; okt. 20. 20. Vankovich Lajos; nov. 24. 21. König Károly földbirtokos; 1896. jan. 1. 22. Mészáros Károly; jan. 4-én: 23. Beck Miksa. 24. Beck Nándor és 25. Beck Hugó; jan. 9-én: 26. Radocza János; január 11-én: 27. Geist Gyula jan. 19. 28. Bak Herman konstantinápolyi nagykereskedő és 29. Maléter Zoltán, a szamosvölgyi vasut vezérigazgatója; febr. 14. 30. Kiss Áron ref. püspök; febr. 19. 31. Griffl Károly földbirtokos.

Nemességet kapott katonák: 32. Dujunovics Sándor dzsidás őrnagy, 33. Michnay Lajos ezredes, 34. Strasser Alajos ezredes, 35. Schmidt József altábornagy, 36. Mayer Guido ezredes, 37. Hanszkarl Sándor hadbirótábornok, 38. Mihály József százados, 39. Stojanov Iván őrnagy, 40. Bekker Antal ezredes, 41. Baccartsics Sándor altábornagy, 42. Szobotics Miklós százados, 43. Guncs Gusztáv ezredes.

Rendjelek: Vaskorona: 44. Hatvani Deutcsh Sándor, Ferencz József-rend: 45. Minkus Jenő Union babkigazgató, 46. báró Popper Ármin, 47. Emich Gusztáv, 48. Ernyei Gyula, 49. Luppa Péter, 50. Gál József, 51. Hopp Ferencz, 52. Svartzer Lajos dr., 53. Veisz Bernáth dr. bártfai közjegyző, 54. Kiss Gedeon szatmári főkapitány, 55. Reményi Antal, 56. Török Bertalan, Alsófehérm. főjegyzője, 57. Kapczy Vilmos főszolgabiró. Lipót-rend: 58. Sitra István.

Koronás arany érdemkeresztet kaptak 59. Henke József, a fiumei papirgyár főnöke, 60 Derencsin Ferencz, 61. Frank János deési birtokos, 62. Mondellár Károly zágrábi kereskedő.

Királyi tanácsosok lettek: 63. Pekáry József főkapitányhelyettes, 64. Hartenstein Zsigmond, a waggonkölcsönző-társaság igazgatója, 65 Streche Antal dohángyári igazgató Kassán, 66. Fromhold Arthur kereskedelmi miniszteriumi igazgató, 67. megyeri Krausz Lajos, 68. Mihályi Tivadar iparkamarai elnök, 69 Schreiber Ignácz.

Ferdinánd elismertetése.

Ferdinánd elismertetése ugy látszik most már minden oldalról megtörtént. A Timesnek tegnapelőtti konstantinápolyi távirata szerint Ferdinánd csak Anglia beleegyezését nélkülözheti, de egy mai távirat szerint ezt is megkapta.

Ha e hir való, akkor Coburg-Koháry herczeg meglehet elégedve a dolgok eddigi fejleményeivel. No de az »állhatatos» Ferdinánd, miként őt a »Magdeburger Zeitung« nevezi, öröme még nem teljes, ugyanis nem csekély érzékenységet tanusit a közvélemény gáncsai iránt és nem csodálkozhatunk rajta, hogy nem mulasztotta el ez alkalmat, a melylyel személye iránt kedvezőbb hangulatot ébreszthet. Mult kedden Szófiában a külföldi sajtó képviselőinek tiszteletére banket volt. Ennél Stanciov, Bulgária bécsi ügyvivője a modern nagyhatalomra, a sajtóra emelte poharát és pedig — miként kijelentette — a fejedelem nevében. Sőt a lakoma végén megjelent maga a fejedelem és köszönetet mondott a látogatásért, egyszersmind megkérte őket, »hogy az orosz közönséget Bulgária hazaszeretetének tisztaságáról, a nemzeti dinasztia iránt érzett szeretetéről és a nagy szabaditó nemzet iránt tanusitott elismeréséről értesitsék.«

Félénken adta elő kérelmét, a melyben a »méltányosság« érzetére hivatkozik. Ugy látszik az »igazságérzetre« nem mert hivatkozni. Igy halad akadálytalanul Ferdinánd utján tovább.

Kiadták már az uj jelszót is: Boris után Cirill. Ugyanis Szófiából jelentik, hogy Ferdinánd ünnepélyesen arra kötelezte magát, hogy azon esetben, ha Boris trónökös meghalna, ugy második fiát Cirillt, ki akkor trónörökös lesz, szintén ki téritteti. Ily körülmények között nem nélkülöznek minden alapot azon hiresztelések, hogy Ferdinánd hithagyást akar elkövetni. Sőt feltehetjük, hogy Ferdinánd, ha elismertetéséhez szükséges volna, hogy ő vagy Boris muzulmán legyen, a »nemzeti dinasztia« iránt való szeretetből e nagy »hazafias tettet« is véghez vitte volna.

A »Voce de la Verita« most közli Menini bolgár apostoli vikáriusnak tiltakozását Boris herczeg hitehagyása ellen. Menini volt az, aki Ferdinánd fejedelem első bevonulásakor kitüzte rezidencziájára a zászlót, s ezzel, mint a vatikán képviselője elismerte Ferdinándot fejedelemnek. Ugyancsak ő keresztelte meg a kis Boris herczeget is.

A polgári és egyházi anyakönyvvezetők.

Az ó-kigyósi nagyszerü nászünnepélyen egy tekintélyes tudós, világi férfiu igen érdekes észrevételt tett a polgári anyakönyvvezetés alakiságait illetőleg, melyet érdemes feljegyezni, mert bizonyos elégtételt tartalmaz az egyházzal és papsággal szemben, a melynek kezéből a liberális törvényhozás jónak látta az ország nagy megterheltetésével s a lakosságnak sok alkalmatlanság, kellemetlenség, idő pazarlás s költség okozásával kivenni a közhiteles anyakönyvvezetést a jövőre nézve, *hálából* (?) azért, hogy századok óta vezette *ingyen s jól* az egyház az anyakönyveket az állam czéljaira is.

Azon ténynek megbeszéléséhez füződött az észrevétel, hogy midőn két nappal a rendkivüli ünnepélyességgel történt keresztény házasságkötés előtt a polgári kötés sulyos polgári következmények terhe alatt kötelező törvényének vetette magát alá az uj kigyósi állami anyakönyvvezetői hivatalban a hitbuzgó gr. Wenkheim család két derék sarja: az anyakönyvve-

---

Jolán visszagondol, olyan szemrehányással vegyes édes érzés tölti el a szivét.

Akkor vallotta meg Kovács Béla, hogy szereti, akkor kérte, hogy menjen hozzá feleségül, s igérte, hogy kárpótolni fogja a szegénységért szerelemmel. Akkor dobta el magától a boldogságot, könnyelmüen, nevetve; pedig vérzett belül a szive.

Előtte van annak a jelennek minden részlete, átélvezi, átszenvedi egészen.

Kovács Béla eljött hozzájuk husvétkor egy pár napra. Jó barátja volt a családnak, szivesen látták.

Az ünnep után is ott volt még egyideig, s akkor történt az a dolog.

Együtt öltögetett az édes anyjával valami ajándéktárgyon; Béla bement hozzájuk beszélgetni.

Eltréfáltak, elbeszélgettek mindenféléről, de a fiatal emberen meglátszott, hogy valami nagyon fontos mondanivalója van, csak a kedvező alkalmat várja.

S a kedvező alkalom nem késett sokáig, a mamának valami dolga akadt odakünn, magukra hagyta őket.

Béla mindenképpen komolyra akarta forditani a tréfálkozó beszédet; de nehezen sikerült neki, mert a leány mintha csak kerülni akart volna valamit, folyton évődött vele.

Egyszer azután mégis csak elkezdte.

— Kinek készül az a szép óratartó Jolánka?

— Nem magának, ne gondolja. A papa nevenapjára csináljuk — felelte ő pajkosan.

— Hát azután nekem nem csinál olyan ajándékot?

— Minek magának? Majd csinál a felesége.

— Jolánka! De most igazán nem tréfálok ám, legyen komoly maga is. Meghallgat?

— Csak ne ijesztgessen, inkább hallgatok — és megpróbált komoly arczot csinálni.

— De csakugyan ne tréfáljon Jolán. Én nagyon de nagyon szeretem magát. Legyen az én kis feleségem, tegyen boldoggá. Szeretni fogom mindig, igazán és ha maga is szeret, majd meglátja, milyen boldogok leszünk. Igaz, hogy szegény vagyok, de hiszen nem kell a boldogsághoz gazdagság.

Náday Jolánnak megállott a keze a himzésen. Tudta régen, hogy az a fiatal ember szereti, s talán sejtette is, hogy mit akar mondani, mikor olyan komolyan készülődött hozzá, de azért meglepte a vallomás. Az őszinte szivből jövő szavak, akarata ellenére is belopództak a szivébe és megremegtették egy kicsit. Egy pillanatra szomoru lett az arcza, mintha gondolkodnék valamin. A sziv küzdött benne a hiusággal . . .

Az utóbbi győzött és a másik pillanatban már annál vidámabban kaczagott fel.

— Pompás ajánlat Béla! Maga elkisérne engem a piaczra, mikor a hivatalba megy, én meg délben kipirult arczczal várnám az ebéddel, melyet magam készitettem. Milyen nagyszerü lenne. Csak az a kár, hogy elkésett vele és igy kénytelen leszek nagyságos asszony lenni, palotában lakni, cselédekkel és inasokkal csináltatni mindent, sőt még az utczán is fogaton járni.

Kovács Béla csak nézett, hogy mi leli ezt a leányt. Ő pedig megmagyarázta neki, hogy csak mondjon le arról a nagy boldogságról, mert már oda igérte a kezét Verner Ferenczneknek, annak a nem éppen fiatal gazdag bankárnak, a kivel Kovács Béla ismertette meg a jurista bálon.

Kovács Béla valami fájdalmat érzett ezekre a szavakra a szivében, azután mosolyogni próbált, de sehogysem illett neki. Ugy tett ő is, mintha tréfának venné az egész dolgot és azt is megigérte a Jolánnak, hogy vőfélye lesz a lakodalomkor. —

Beváltotta a szavát, az is volt! De azután mintha nem is ismerné Verneréket, egy esztendeig feléjük sem nézett. Nem akarta azt az asszonyt látni. Talán sejtette, hogy milyen kinos lesz a találkozás.

Folyamodott a vidékre, azon szándékkal, hogy soha se lássa többet a fővárost. De mielőtt végképp elment volna, találkozni akart Náday Jolánnal még egyszer, mert azt hallotta, hogy nagyon boldogtalan asszony lett; az ura semmit sem törődik vele, mindig dorbézol, a fiatal asszony pedig otthon siratja a boldogságát.

Saját szemeivel akarta látni, hogy igaz-e a hir; talán akkor mondott volna valamit a bankárnak. De a nagyságos asszonyt egészen nyugodtnak találta; szónélkül hagyta el hát a fővárost. —

Náday Jolán átérezte, átszenvedte ott egy

zető felszólitására, hogy az anyakönyvet, mint férj és feleség a miniszteri rendelet anyakönyvezési mintája szerint irják alá, *ezen aláirást, mint vallási meggyőződésökkel ellenkezőt a boldog jegyes pár egyszerre megtagadta*, ellenben a polgári kötésnél tanukul alkalmazott két uradalmi jogtanácsos aláirta az anyakönyvet.

Most már a tanukra is kiterjeszkedö miniszteri rendelet is van, mely szerint ezen aláirások megtagadása esetén is kiadandó az ezen aláirások nélkül is érvényes polgári kötésről a tanusitvány.

A jogtanácsos tanuk, mint a Weinkheim grófi család jogi érdekeinek képviselői mégis aláirták az anyakönyvet. Őket az aláirás nem hozta azon helyzetbe, hogy olyanokként irják magukat alá, amiknek nem tartják magukat. Nem igy, a jegyespár akiknek férj- és feleségként kellene aláirniok magukat a helytelen minta következtében; holott ők katholikus hitük, vallásos meggyőződésük szerint csak az anyaszentegyház törvénye szerint kötött házassági egybekelésük után tarthatják magukat házasoknak, férj- és feleségnek; eddig meggyőződésük szerint a polgári kötés után is csak jegyesek, aminthogy ilyenekül viselték is magukat.

Az illustris jegyespár és a tanuk ezen eljárásának megbeszélése közben történt azon észrevétel, hogy *az egyházi anyakönyvvezetésnél a tény közhiteles tanusitására maga az állam elégnek tartotta egyedül a lelkésznek aláirását; ellenben az állami anyakönyvvezetésnél maga az állam a tény közhiteles igazolására mások aláirását is kivánja; és ezzel maga helyezte alább az uj rendszerü anyakönyvvezetőt a réginél és ha az állam igy bizik közegeiben, akkor a jogi érdekek biztossága szempontjából jó, ha a tanuk aláirják a polgári anyakönyvet.*

Iskoláink millenniumi ünnepe.

Az eszmét, a törekvést, melyszerint nemzetünk és városunk tanuló ifjusága is részt követel magának a millenniumi ünnepségekből s e végből iskolai ünenpeket akar rendezni, csak helyeselhetjük és támogathatjuk. Ha ötven évet számitunk is egy-egy generáczió életére, még akkor is csak minden huszadik nemzedéknek lehet osztályrésze az a szerencse, hogy ezredéves évforduló ünnepet ülhessen. Ezt a kiváló alkalmat emlékezetessé tenni, kihasználni az ifju elmének és szivnek a hazaszeretet szent érzelmeivel való gazdagitására, a jövő ezredév vezérifjuságát a haldokló ezredév alkonyánál feleskedni arra, hogy az a maroknyi, apáink vérével annyiszor megöntözött, megtermékenyitett föld, amelyet ugy hivunk, hogy magyar haza, legyen előtte szent, annak üdve, boldogsága irányitsa gondolkozását, dobogtassa szivét — ez lennn ez iskolai ünnepek czélja.

Maga ez eszme nem is talál, nem is találhat bün nélkül ellenzőre; de a kivitel módozataiban máris oly nagy a lanyhaság, az együttmüködés és érdeklődés hiány, az abnormalis tervek egész özöne, az egészségtelen kinövés, hogy e tünetek után itélve, a gyermek, ha világra jön is, alighanem halva született lesz.

Városunknak vannak felső-, theologia-, jogakadémia-, közép-, gymnasium, reáliskola-, praeparandia-, polgári iskola-, alsó foku-, elemi- és ismétlő iskolái. Ezek közül eddig egyedül a községi jellegü alsófoku iskolákra nézve történt intézkedés, a felső- és középiskolákra vonatkozólag semmi, a felekezeti jellegü összes iskolákat illetőleg pedig a semminél is kevesebb s azt a keveset is, a mi községi jellegü népiskoláinknál is történt, nem habozunk bevallani, több tekintetben perhoreskálni vagyunk hénytelenek.

Községi iskolai néptanitóink értekezlete a vezetésük alatt álló iskolákra nézve, mint egészen hiteles forrásból értesülünk, a következő ünnepi programmot állapitotta meg:

1. Fohászszerü ima.
2. Hymnusz.
3. Az ünnepély jelentőségének méltatása.
4. Éremkiosztás, vagy a millenniumi symbolum leleplezése.
5. A kiállitásra közköltségen felrándulandó szegénysorsu, de jómagaviseletü és szorgalmas gyermekek kijelölése.
6. Szózat.

Nem helyeseljük e tervbe vett iskola ünnepélyi programmnak mindjárt az első pontját, — a fohászszerü imát, mert ez már maga a felekezeti tendenciák bélyegét sütné az egész milleniumi ünnepélyre. Különben is a dolog természeténél fogva sokkal alkalomszerübb a hálaadó ima, a »Tedeum«, hogy »megbünhődve a multat és jövendőt« a kegyes ég megengedte élnünk azt, amivel csak nagyon kevés nemzet dicsekedhetik, az egy ezredéves európai létet. Az ominozus fohászszerü ima helyett tehát sokkal czélszerübbnek tartanók, ha az illetékes iskolai hatóságok felkérnék az összes felekezeteket arra, hogy az ünnepély napján templomaikban »Tedeum«-mal és a millénnium jelentőségét tárgyazó beszéddel kapcsolatban ünnepélyes hálaadó isteni tiszteletet tartanánk és azon tanáraik vezetése alatt testületileg megjelennének.

Az éremveretés s kiosztás, valamint a milleniumi symbolum leleplezése közül egyiket sem véljük elejthetőnek. Mindkettőt annyira fontosnak és oly könnyen kivihetőnek tartjuk, hogy valóban kár lenne közülük akár az egyiket, akár a másikat kasszálni.. Az érem egyik felére Árpád jönne ily felirattal: »Árpád — a honalapitó 837« s a másik felére ő Felsége ily felirattal: »I. Ferencz József — az ezredéves hon királya 1897.« Ezt az érmet a tanuló ifju, mint a hazaszeretet talizmánját, állandóan magával hordaná, és késő öregségében is mint tanuló ifjuságának legdrágább emlékét őrizné.

A millenniumi symbolum, véleményünk szerint, abból állana, hogy félméteres vagy méteres nagyságu szinnyomatu képeket készitenének, melyek a magyar szent koronát ábrázolnák egyik felől Árpád vezérrel, másik felől jelenleg dicsőségesen uralkodó apostoli királyunkkal. Ugy az érem, mint a millenniumi symbolumon Árpád helyébe sz. Istvánt tenni, mint ahogy többen hangoztatták, a dolog tulhajtása volna, hiszen a tervezett ünnepély nem a királyságnak, hanem az ezredéves hazának millenniuma. Ezeket a millenniumi symbolumokat azután egyszerübb kivitelben a tanintézetek valamennyi termeiben, diszesebb és nagyobb szabásu kivitelben pedig a tanintézetek diszteremeiben ezen az iskolai ünnepélyen kellene tanulságos intelem kiséretében leleplezni, s ez lenne a programm negyedik és legkiemelkedőbb mozzanata.

Az eszmét, hogy a kiállitásra közköltségen szegénysorsú, de jó magaviseletü és szorgalmas gyermekeket vigyenek fel, mi is helyeseljük és hiszszük s tán nem is fog megcsalni e beli hitünk, hogy a gyermekek barátai nem fogják e magasztos czéltól megvonni filléreiket, de nem abból az indokból, melylyel az eszmének propagandát készülnek csinálni és csak egy kikötéssel. A kiállitás megtekintése annak az éretlen 8—10 éves gyermeknek ismeretkörét semmivel sem fogja bőviteni, csak vessünk számot magunkkal, mi maradt meg azokból a benyomásokból, amelyeket a főváros nevezetességei ránk mint gyermekekre gyakoroltak, a lánczhid, meg a Duna, semmi más; de mivel e fölrándulás maradandó emlékeket hagy maga után a gyermek fogékony lelkében, növeli a szeretetet ama haza iránt, mely ünnepe által alkalmat szolgáltatott neki arra, hogy hazája fővárosát megláthassa, ez indokok alapján ez eszmét mi is pártoljuk és semmi esetre elejteni nem engedjük. Kikötésünk csak az, hogy ez a kedvezmény terjesztessék ki az összes iskolák szegény sorsu, de jó magaviseletü és szorgalmas gyermekeire, az iskolák jellegeire való tekintet nélkül.

Ezek volnának a mi megjegyzéseink községi jellegü népiskoláink tervbevett milleniumi iskolai ünnepélyére.

Véleményünk szerint e nagyszerü eszme csak akkor fog testet ölteni, ha annak kivitelében az egyöntetüség vezérlendi az intéző közegeinket. Mi nem hisszük, nem hihetjük, hogy összes iskoláink között, a nemzetiség és jellegre való tekintet nélkül, egy is akadna, mely magát a millenniumi iskolai ünnepségek alól ki akarná vonni. Mert nemcsak a vallásnak, a hazának is vannak ünnepei, s a mint a vallás ellen vét, aki az elsőt megszegi, ép ugy hazája ellen, aki az utóbbit meg nem üli.

Ez egyöntetüség értelmében az ünnepély egyes része az összes iskolákban közös volna, a másik az iskolák fokozata szerint különböző. És itt, ez utóbbinál alkalom nyilnék a nemes versenyre a különböző iskolák között.

Közösen állapitandó meg először a nap, a melyen városunk összes tanintézetei millenniumi iskolai ünnepélyüket tartják s erre legalkalmasabbnak látszik a k o r o n á z á s évfordulója junius 8-ika. Közösen állapitandó meg m á s o d s z o r a k ö z ö s isteni tisztelet, se megállapodás értelmében városunk összes tanintézeteinek növendékei tanáraik vezetése alatt kivétel nélkül a maguk templomába vonulnának és a maguk vallásuk szabványai szerint tartanának hálaadást. Innen a templomból a tanuló-ifjuság külön-külön a maga iskolájába vonulna, s itt a szülők, tanügyi férfiak és az ünneplő közönség jelenlétében kezdetét venné az iskolai ünnepély.

Ennek a programmja pedig az iskolák fokozati különbségére való tekintettel a következő volna:

a) felső és középiskoláinkban:

1. Nemzeti öltözetben (magyar ruha, rogyottszáru csizma, pörge kalap, az egész 20—25 frtba kerül) való megjelenés.
2. Hymnus.
3. A nap jelentőségének méltatása.
4. A nemzet egy ezredéves viszontagságainak compendiuma, dióhéjban megirva, előadva és nyomtatásban a jelenlevők közt kiosztva.
5. Éremkiosztás és a millenniumi symbolum leleplezése.
6. A város területén nyugvó hősök, vagy a történelem valamely nevezetesebb alakjának sirjához való kivonulás és lelkesitő beszéd.
7. A szózat.

b) az alsóbbfoku iskolákban pedig ez:

1. Hymnus.
2. Az ünnepély jelentőségének méltatása.
3. Éremkiosztás és a millenniumi symbolum leleplezése.
4. A kiállitásra közköltségen felrándulandó szegénysorsu, de jó magaviseletü és szorgalmas gyermekek kijelölése.
5. Szózat.

Az idő gyorsan tovalad, az iskolai évből még mindössze jó három hónap van hátra, a késedelem, halogatás a mindenesetre pártolásra

---

helyben ülve a szomoru jelen és az elveszett boldogság minden kinját.

Azt hitte, mikor férjhez ment, hogy sziv nélkül is tud majd boldog lenni, s most szomoruan látja, keservesen érzi, hogy mennyire csalódott. Tudja, hogy a reménytelen epedés megöli rövid időn.

*

Három év mult el az esemény után. Három kinos hosszu év egy szerelmes asszony szivének, a ki érzi, hogy kedveséé nem lehet soha, s tudja, hogy kettőjük boldogtalanságának egyedül ő az oka. Három évig nem hallott Verner Ferenczné Kovács Béláról semmit. —

A három év után pedig az történt, hogy egy reggel halva hozták haza a mentők Verner Ferenczet a Város-erdőből.

Valami »müvésznő« miatt verekedett meg és keresztül lőtték a koponyáját.

Az asszony meg volt rémülve, nem tudta, hogy mit csináljon. Azután hirtelen felderült az arcza: Kovács Béla jutott eszébe.

Mégis eléri hát, hogy gazdag és boldog is legyen; nem öli meg szivét, lelkét a folytonos epedés, a folytonos bánat.

Csak annyit táviratozott Kassára:

— Jőjj fel Pestre. A tied vagyok!

Biztosra vette, hogy szerelmese ott lesz nem soká a lábainál.

Kovács Béla pedig talán nem is értette meg jól a táviratot és elküldte feleletül Verner Ferencznénak azt a képet, a hol a feleségével, meg a kis fiával együtt volt levéve.

A nagyságos asszonynak csak elállott a szivverése, mikor azt a fényképet meglátta.

méltó szépeszme halála volna. Hozzá kell hát látni az egyértelmü munkához. Elkell fogadni a tervekből a jót, azon elvnél fogva »több szem többet lát«' kikell rostálni a selejtest. »Dicsőség annak, ki dolgozik, gyalázat csak annak, ki továbbra is vesztegel . . . . .«

○

A király szobái a kiállitáson.

Budapest, február 21-én.

A hatalmas történelmi épületcsoport fejedelmileg komoly román részében, a legrégibb és legszebb épitészi emlék, a jaáki templom fölségesen szép bejárójának tőszomszédságában serényen folyik most a munka a legdiszesebb, legpompásabb termek belső berendezésén és földiszitésén. A kiállitás legfőbb protektorának, I. Ferencz József apostoli királynak termei lesznek ezek.

Most tiz éve külön királypavillonja volt a kiállitásnak s az első terv itt is külön épületben akarta elhelyezni a legfőbb védő termeit. De utóbb megváltoztatták ezt a tervet: minden tradiczió azt kivánja, hogy ő felsége ott fogadja a külső országok uralkodóit és fejedelmeit, ahol összes elődeinek és őseinek kincsei, emlékei, ereklyéi hirdetik Magyarország ezeresztendős dicső multját. A honfoglaló Árpád, a vallásalapitó szent István koronázó emlékei közt vannak a király termei. A kor stilje és ő felsége izlése egyiránt megkivánták, hogy rikitó pompa helyett nemes izlés, egyszerü, de fejedelmi disz tegye valóban fejedelmivé ezeket a termeket.

Egy óriási előcsarnokon kivül három terme és egy toilette-szobája lesz a királynak. Az előcsarnok fagerendás mennyezetet kap, középkori stilben s középkori egyszerü disz boritja a falakat is. Innen hatalmas szárnyas ajtókon egy nagy terembe jutunk, amelynek csodaszép mennyezete ugyancsak fából való s tapétákra van osztva, amelyek a pécsi székesegyház kápolnájának mintájára rendkivül gazdag szinezést kapnak. A teremnek három hatalmas ablaka van, melyekben az üveg festés remekei kerülnek. Az elsőben szent István, a másodikban szent László, a harmadikban szent Margit alakja lesz s mindegyik szentet gazdag diszitésü, középkori izlésü keret fogja körül. A terem falai egészen egyszerüek, mert ez a helyiség esetleg kiállitás is lesz s mindenesetre váróterem azok számára, a kik bebocsátást várnak ő felségének még ezután következő intim termeibe. Ezért a terem egyik oldalán faragott emelvényes pad vonul végig, amelyen kivül még tizenkét régi modoru, érdekessen faragott szék lesz a szobában a várakozók számára.

A most következő szoba a király fogadó terme. A terem boltozatos; a boltozatokat és falakat román-stilü gazdag festés disziti. Egy fülkében román izlésü nyugvó-ágy lesz ő felsége számára; maga a fülke nehéz, drága szövetekkel van bevonva. Egy kemény kőből faragott, gazdagon diszitett kandalló a mennyezetig ér föl, előtte pompás faragásu, széles kényelmes pad foglalja el a szoba közepét. A butor minden román stilü, s valamennyi közt legszembeötlőbb egy gyönyörü faragot láda.

Legfelsőbb szobája ő felségének a dolgozószoba. Ablakai a tóra nyilnak, s előtte széles, nagy terrász van, ahonnan pompás kilátás nyilik a pozsonyi városházára, a falu templomára, oldalt meg a kiállitás temérdek épületeinek változatos tornyai és kupolái látszanak. Ez a szoba dús faragásu, pompásan megkonstruált tölgyfa- és mahagoni-mennyezetet kap, amely egymagában 5200 koronába kerül. Gyönyörüen faragott butorzat kerül ide is, különösen szépek a faragott székek, faragott bőrből való támlával és üléssel, továbbá nagyon szép egy hosszabb pad, magas, faragott hátfallal s a király iró asztala. A szoba keskeny oldalán itt is kőből faragott, gazdagon szinezett kandalló van, amely a mennyezetig ér föl, a kandalló mellett pedig egy kényelmes nyugvó és pihenő helynek berendezett, pompásan diszitett kis fülke.

Végre a toilette-szoba következik, amely félkör alaku s már korai góth-stilben készül. Bordás boltozatot kap, a falait szinesen zománczozott porczellánlapokkal rakják ki.

A király szobáiban, amint az az épitészeti stilnek és ő felsége izlésének is megfelel, semmi párnázás, semmi lágyság nincsen, mint a renaissance és rococo butoraiban: egyszerü, szilárd kemény, férfias minden, mint a milyen az egész középkor volt. Hogy némileg mégis eredménnyeket tegyenek a kényelemnek is, padokra, székekre, ülőhelyekre lágy párnákat, pompás szövésü szőnyegeket, gazdag himzéseket tesznek. A pádimentom se fa, amit a középkorban nem használtak, hanem gyönyörü mozaik, melyet drága szőnyegekkel s némely helyen pompás bölény- és medvebőrökkel takarnak le. Az ajtók és butorok faragása is középkori izlésü és karakterü, s ennek megfelelően nem használnak sehol dombormivü faragásokat, hanem mélyitéseket, kivájásokat. Minden butor tölgyfából való és sötétre eresztik be, csak a faragásokban és azok körül lesznek egyes helyeken aranyozások.

*

A király szobáinak összes terveit, a szobadiszitések, mennyezetek, butorok rajzait mind Alpár Ignácz müépitész, a történelmi épületcsoport nagytudásu megteremtője készitette. Ő maga tervezett és rajzolt minden egyes darabot, s a kivitelt is mindenben magyar iparosokra és művészekre bizták, ugy hogy a király szobáiban egy atomnyi se lesz külső országból való.

A belső kiépitést és vakolást Neuschloss Ödön vállalta el, a festést Glaser Jánosra bizták, az asztalos-munkát, famennyezeteket, ajtókat Michel Alajos asztalos-mesterre. A szobrász- és faragó munkát Langer Ignácz szobrász végzi; a butorokat Csepreghy János, Michel Alajos, König Izidor, Biró és Seiffert budapesti és Lengyel testvérek szegedi butorgyárosok készitik. Az üvegfestő munkát Róth Miksa állitja ki, a szőnyegeket, szöveteket pedig a nagybecskereki szövőgyárban készitik.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Február 22.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Berzeviczy Albert.

Jegyzők: Molnár Antal, Eszterházy Kálmán gr., Hévizy János.

A kormány részéről jelen vannak: Dániel Ernő, Josipovich Imre.

Hitelesitették a mult ülés jegyzőkönyvét.

Az interpellácziós könyvben 3 interpelláció van bejegyezve. Interpellációt jelentett be: Balogh Ferencz a pálinka főzés tárgyában a pénzügyminiszterhez, Okolicsányi János, Bartók Lajosnak a nemzeti szinháznál betöltött dramaturgi állásától való felmentése tárgyában a belügyminiszter és Visontai Soma Ujvidék város katonai piladója tárgyában a pénzügyminiszterhez.

Az interpellációk kiadatnak az illető miniszereknek.

Következik a napirend

a kereskedelemügyi tárcza költségvetésének folytatólagos tárgyalása.

Molnár József: Mai korban a közgazdasági kérdések megoldása életbevágó igen fontos kérdés. Maga részéről azt a közgazdasági politikát, melyet eddig követtek a kormányok, nem tartja alkalmasnak arra, hogy a magyar állam megerősitésére szolgáljon. Jelenlegi közgazdasági rendszerünk legfőbb hibája az, hogy közgazdaságunkkoz nem egyedül nekünk van szavunk, hanem befolyással vannak arra olyanok is, akiket barátainknak nem mondhatunk. A mostani politikát nem fogja támogatni, aki ismeri azon axiomát, hogy az állam erőssége közgazdaságában áll.

Magyarországon a gyári ipar fejlődött nagyon az utóbbi 25 év alatt, de azzal szemben mint Kossuth Ferencz számadatokkal kimutatta, ugyanazon idő alatt aránytalanul sokkal nagyobb emelkedést mutat Ausztria ipara. Gyáriparunk terén igen nagy baj, hogy a gyárak nagyrésze idegen pénzen alakul.

Egy hatóságainkon kivül álló egyén, a közös külügyminiszter viszi közgazdasági politikánkat, aki viszonyainkkal nem ismerős, s aki az osztrák érdekek védelmezése mellett a mi érdekeinkkel nem sokat törődik. Számitanunk kell arra, hogy közgazdasági ügyekben mi magyarok sohasem számithatunk Ausztria igazságérzetére. A kormány abbeli kijelentésétől, hogy közgazdasági érdekeink az uj vámszerződés megkötésénél kellő figyelemben fognak részesülni, nem sokat vár, mert közgazdasági politikánkat nem felforgatni kell, hanem ezt egészen meg kell változtatni.

Az államvasutak.

Ma azon tény, hogy az államvasutak vagyona 808 millió forintra rug, nagy meggondolást kiván arra nézve, vajjon az államvasutak megfelelnek-e közgazdasági viszonyaink érdekeinek. Elismeri, hogy az államvasutak közgazdasági érdekeinket nagy mértékben szolgálják, de már kezdettől fogva elhibázott dolognak tartotta, hogy nem készitették el az egész ország területére szóló vasuthálózat-tervezetet. A viczinális vasutak szintén rendszer nélkül készülnek, nem ugy, mint Francziaországban, ahol az uj vasutak a keresk. és közgazdasági érdekeknek minden tekintetben megfelelnek. Igaz, hogy egy egy rendszertelenül épitett vasut is jobb a semminél, de azért figyelni kell azok czélszerüségére. Egyik nagy baja a viczinálisoknak, hogy épitésük igen drága, s azért közgazdasági érdekeinknek nem lehetnek kellő módon a szolgálatára.

Maga részéről sem a kormány közgazdasági politikájával, sem az államvasutak politikájával nincs megelégedve, azt nem fogadja el, hanem határozati javaslatot nyujtson be; mely szerint a ház utasitja a kormányt, hogy mivel az Ausztriával kötött vámpolitika sem közgazdasági, sem ipari érdekeinknek nem felel meg, azt a kormány azonnal mondja fel, az Ausztriával a közös vám és keresk. szerződésre vonatkozó tárgyalásokat azonnal szüntesse be s intézkedjék önálló vámterület létesitése tárgyában, végül pedig a külföldön kereskedelmi és közgazdasági érdekeinket képviselő konzulátusok felállitásáról gondoskodjék. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

Bobula János beszédjének hétfőre való halasztását kéri.

Elnök: A gyakorlat szerint a Ház a kérvények tárgyalására csak 12 órakor megy át, s igy még egy szónok elmondhatja beszédét.

Sima Ferencz: Minthogy a következő beszéd másfél óráig is eltarthat, kéri, hogy térjének át a kérvényekre.

Elnök: Akar a t. Ház már most áttérni a kérvényekre? (Felkiáltások: Igen! Most!) a keresk. tárcza költségvetésének tárgyalását hétfőn folytatjuk, most pedig következik a 72. sorjegyzékben foglalt kérvények folytatólagos tárgyalása.

A csanádmegyei gazdasági egylet kérvényének a jégbiztositási sérelmek orvoslása tárgyában Molnár Józsiás hat. javaslatot nyujt be, mely szerint utasittatik a kormány, hogy minél rövidebb idő alatt adjon be törvényjavaslatot a tüz és és életbiztositás államositása tárgyában.

A Ház többsége a hat. javaslatot mellőzi s elfogadja Szutányi Ferencz, a kérvényi bizottság előadójának javaslatát, hogy a kérvény a földmivelésügyi miniszternek adassék ki.

Braun Károly sérelmes illetékek kivetése

tárgyában beadott kérvényénél Szederkényi Nándor az előadó javaslatával szemben, hogy a kérvényt adja ki a pénzügyminiszternek, hogy ha még tehet, segitene a bajokon.

Szuhányi Ferencz előadó rövid válasza után a Ház többsége a kérvényi bizottsági javaslatát fogadja el.

Csongrád község az 1888. évi vizvédelemre fölvett 50000 frt államkölcsön elengedése tárgyában beadott kérvényével.

Sima Ferencz a kérvényt pártolólag kiadni a pénzügyminiszternek.

Lukács László pénzügyminiszter elegendőnek tartja a kérvényi bizottság javaslatát, hogy az egyszerüen kiadassék neki, mert ő igy is el fog menni e kérvénynyel szemben a méltányosság végső határáig.

Sima Ferencz a pénzügyminiszter kijelentése után inditványát visszavonja, s a Ház elfogadja a kérvényi bizottság javaslatát.

Budapest főváros önkormányzatára sérelmes belügyminiszteri rendelet orvoslása tárgyában beadott kérvénynél.

Szubányi Ferencz előadó a kérvénynek a Ház irattárába való helyezését javasolja a kérvényi bizottság nevében.

Polónyi Géza a kérvény felolvasását kéri.

Elnök: Mielőtt a kérvény felolvastatnék, az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Budapest szék- és főváros kérvényénél Sima, Polónyi és Szentiványi bizonyitották Perczel törvénytelen eljárását.

A miniszter erélyesen védekezett.

A szavazásnál a többség a mellett volt, hogy a kérvényt irattárba helyezzék.

Az interpellácziók között legérdekesebb volt az Okolicsányié. A Nopcsa-Bartók ügyben interpellál s azt kérdi a minisztertől, hogy van-e tudomása a dologról és ha igen, magáévá teszi-e a parlamenti szólás szabadság ilyen módon történt megsértését?

Perczel Dezső az interpellácziora nem felel.

Nopcsát különben többen és igen erősen támadták.

TÁJÉKOZTATO.

Február 23. A biharmegyei kereskedelmi, ipar, termény és hitelbank közgyülése d. e. 9-kor.
» 23. A rabsegélyző-egylet ülése d. e. 10-kor.
» 23. Gyermekbarát-egylet közgyülése a városháza termében délelőtt 9 órakor.
» 24—26. Nagyvárad város számonkérőszékének működése délután 2 órakor.
» 29. Biharmegye központi választmányának ülése.

Március 1. Ügyvédi kamara közgyülése d. e 10-kor.
» 1. A nagyváradi kereskedő ifjak körének jubiláris közgyülése.
» 5. Nyilvános árverés a város tulajdonát képező házakra és telkekre d. e. 10 és d. u. 3 órakor.
» 5. Voniga Dávid sajtópöre.
» 8. A nagyváradi takarékpénztár 49-ik évi közgyülése d. e. 10 órakor.
» 8. A biharmegyei és nagyváradi nőegylet tárgy-sorsjátékának huzása
» 11. Hoffer Géza sajtópöre.

UJDONSÁGOK.

* **Magyar divat.** Az »egyetemi kör« tegnap látogatott ülést tartott, a melyen a magyar ruha viselésének kérdését tárgyalták. Egyhangulag elhatározták a következőket: 1. Márczius 15-ikétől fogva az egyetemi ifjúság viselő ruha gyanánt a magyar ruhát fogja használni. 2. Az ifjúság fölhivja az ország összes polgárait, hogy csatlakozzanak a mozgalomhoz. 3. A magyar ruha viselését nemcsak a millenáris esztendőben tartja óhajtandónak, hanem állandósitani akarja. 4. Február 29-én az egyetem 1-sö számu tantermében az ifjúság nagy gyülést tart, melyen a részleteket fogják meghatározni. Ezen a gyülésen a mozgalmat vezető ötven bizottság tagjai már magyar ruhában fognak megjelenni, hogy mintegy mintául szolgáljon a többieknek.

* **Az őshaza kutatói.** Gróf Zichy Jenő, a ki ázsiai utjából most tért haza, uti fáradalmainak kipihenése után nyomban hozzáfog az ezredéves kiállitásban ama tárgyak rendezéséhez, a melyeket Ázsiából magával hozott. Ez a gazdag etnografiai gyüjtemény, melynek egy része még utban van, egyik legnagyobb érdekessége lesz a millenniumi killitásnak. Gróf Zichy Jenő már a legközelebb megkezdi nagy művének összeállitását, melyben beszámol két utjának tudományos eredményéről. A nagy mű azonban, melyhez számos térkép, rajz és illusztrácziö lesz mellékelve, csak a millennium után jelenik meg. A gróf hűséges utitársa és titkára Cseligárián Jakab örmény nyelvtudós szintén művet irt uti emlékeiről.

* **Kolozsvári affér.** Az »Erdélyi Hiradó« czimü kolozsvári lap tegnapelőtt az irta, hogy Béldi Ákos gróf kolozsmegyei főispán igazgatóságot vállalt pénzintézetekben. Ennek folytán ez a levél érkezett a szerkesztőséghez:

»Én sem ugy, mint Béldi gróf tisztelője, sem ugy, mint esetleg vele egy testületbe tartozó, fel nem szóllalhatok és nem is szóllalok fel a róla megjelent czik mellett vagy ellen, hanem mint jellemének ismerője, kénytelen vagyok róla megjelent czikket a legaljasabb rágalmazásnak nagyfoku szemtelenségnek nyilvánitani.

Horthy Jenő.

Félhét órakor ma esetleg az uri kaszinóban található vagyok.

Az E. H. ma a levélre válaszolva kijelenti, hogy Horthy Jenőt nem ismeri s levele után azt tudja róla, hogy Béldi Ákos gróffal egy társaságban van, a mit a gróf szempontjából őszintén sajnál és hogy Horthy nem tud ortografiát, a mi által tudatlansága egyéb jelenségei méltatásánál is, enyhe elbirálásra látja kötelezve magát. Aztán igy folytatja: »Látva azonban azt a nagy tiszteletet, melyet Horthy Jenő ur Béldi Ákos gróf főispán ur személye iránt tanusit és melynek, a fenti levélből kitetszőleg, a hushagyó keddi hangulat után legnagyobb része volt nemes felfortyanása előidézésében, felkérjük a nemes grófot, hogy e tisztelet viszonzásául tanitsa meg Horthy urat annyi komolyságra és jó modorra, melylyel egy valamire való uri ember, aki a spadassiskodás látszatát is kerüli, mindenkivel szemben tartozik. Horthy urhoz ennek megtanulásáig nincs szavunk.« Az eddigi jelek után itélve ez az ügy csinos afférré fog növekedni.

* **A szinház tervezet.** A városi szinügyi bizottságnak a városi tanács kiadta véleményezés végett a szinház tervezetének elkészitésével megbizott Felner és Hellmer bécsi czég észrevételeit a megkötendő szerződésre nézve. Hoványi Géza elnöklete alatt jelenvoltak: Farkas Izidor, ifj. Rimler Károly, Busch Dávid, Dús L., Kunyhósi J., Bozóky Béla, Huzella Gy., Stark Gyula, és Tóth M. A Felner és Hellmer bécsi szinházépitő czég sajnálatát fejezi ki, hogy nem tud magyarul, s kéri, miszerint a várossal német nyelven levelezhessen. A terveket azonban magyar feliratokkal látja el. A bizottság semmi nehézséget nem lát abban, hogy a vállalkozó németül levelezhessen, a város pedig magyar és német nyelven, de mindég a magyar szöveg az irányadó. — A terveket márczius hó 10-re készíti el. Az alapozás mélységét 5 méterre javasolja. A szellőztető gépre nézve azonban fenntartandónak véli a bizottság, hogy a 328 ezer forint épitési költségben a szellőztető készülék is benfoglaltassék. — A vállalat a szerződés-tervezettel szemben kéri 3000 frtnak a tervezet átadásakor leendő kifizetését. A bizottság ezt teljesithetőnek nem tartja, mert fizetés csak a tervezet miniszteri jóváhagyása után teljesithető. Még néhány apróbb észrevételek elintézése után az ülés véget ért.

* **Sétahangverseny.** A háziezredünk zenekara ma délután tartja 10-ik sétahangversenyét a Sas nagytermében a következő müsorral:

1. Weber C. M.: »Büvös vadász«. Nyitány.
2. Imrik Kornélia: »Visszhangok«. Keringő.
3. Erkel F.: Ábránd a »Bánk-Bán« czimü operából.
4. Ziehrer C. M.: »Leben heisst geniessen«. Gyors-polka.
5. Schlögel L.: Zenei átvonulás a Strauss János-féle operetteken.
6. Bachó: »József főherczeg« 37-es ezredinduló.

Ez az utolsó sétahangverseny, melyet a Nagyváradról távozó Bachó karmester a 37-ik gyalogezred kötelékében dirigál.

* **A felekezetnélküli tanár.** Homan Ottó dr. budapest-vidéki tankerületi főigazgató Szolnokra nem a felekezetnélküli Posch tanár ellen való vizsgálat ügyében utazott, hanem rendes hivatalos látogatását teszi most Szolnokon, ahová Gyöngyösről érkezett. A miniszterium ebben az ügyben a gimnáziumi igazgatótól csak azt kérdezte, hogy igaz-e a Posch tanár felekezetnélkülisége s jelentést kért ez ügyben. Vizsgálatról eddig szó sincsen.

* **Házasulók sztrájkja.** Sopronban nem akar házasodni a fiatalság, mert nincs kedve az anyakönyvvezetővel tárgyalni, ez a különös sztrájk kiterjed a vármegye legtöbb községére is. A kaposvári járásban levő eszterházi, kecőli röjtöki, vittnyédi és szergényi anyakönyvi kerületben például egyetlen egy házasság sem történt, a mióta életbe lépett az uj rend.

* **Vizvezetéki ülés.** A vizvezetéki bizottság a jogügyi bizottsággal tegnap délután rövid ülést tartott Bordé Ferencz tanácsnok elnöklete alatt. Jelen voltak Dús László, Bozóky Béla, Rácz Mihály, Kunyhóssy János, Tóth Márton és Busch Dávid. Véleményezésre volt kitüzve a vizvezetéket épitő Walser czég beadványa, melyben nehány vitás dolgot kér javára eldönteni. Igy a többek közt a vállalat kéri azon egy havi szivattyuzás költségeit megtériteni, melyet a vizerek megnyitása végett rendelt el a bizottság, továbbá a szivóvezeték költségeinek kifizetése körül felmerült differencziák kérdését kellett volna megvitatni. A bizottság azonban a vitás ügyek összes iratait szakértői vizsgálat végett Bozóky Béla, Gyurkovits Kornél és Szahländer Károlyból álló bizottságnak adta ki.

* **Távozó karmester.** Dezséri Bachó István a 37-ik gyalogezred zenekarának karmestere a napokban végleg távozik városunkból, hogy elfoglalja új állását a budapesti első honvédzenekar élén. Bachó ügyes, szakavatott karmester, aki rokonszenves megjelenésével, elegáns dirigálásával s főként kitünően szervezett és betanitott zenekarával nagy érdeklődést tudott kelteni a sétahangversenyek tránt. Nagy érdeme az is, hogy a könnyebb, fülbemászó muzsika mellett müsoraiban jelentékeny helyett jutatott a klasszikus mesterek komoly zenemüveinek is. Magyar ábrándjaival, s népdal-átirataival a katonazenekarok által rendesen nem nagyon istápolt magyar zene iránt is kimutatta szeretetét. Mesterileg sikerült munkája a Szózat és a Himnusz orchesztrális feldolgozása is. Mint karmester rendkivül gyorsan dolgozott. Mikor Agliardi Váradon járt, a zenekart a pápai himnuszra egy fél nap alatt megtanitotta. Zenemüvei, melyek nagyobbrészt tánczenék, finomak, könnyed, dallamos menettel. Akik tudják, hogy az előkelő, sima modor mily ritka muzsukis embereknél, azok könnyen érteni fogják azt is, hogy miért volt olyan sok barátja, és hive Bachónak a váradi társadalomban, akik őszintén sajnálják a rokonszenves és nagytehetségü karmester távozását.

* **A basa-polgármester.** Hódmezö-Vásárhelyen ritka izgalmat és felháborodást szül városszerte Baksa polgármesternek egy tegnap kiadott rendelete, amelyben a közigazgatási szolgákat utasitja, hogy saját főnökeiket s általában az összes köztisztviselőket ellenőrizzék, a hivatalba késön járókat pedig elcsapás terhe alatt neki bejelentsék. A törvényhatóság tisztviselői most e páratlan inzultus fölött tanácskoznak s az esetről már értesitették is Kállay főispánt, megfelelő elégtételt kérve tőle a polgármesteri ukázzal szemben. Általánosan beszélik hogyha a főispán nem intézkedik, mintegy nyolczvan tisztviselő benyujtja a közgyüléshez lemondását, kijelentvén, hogy Baksa alatt nem szolgál. A polgármester különben a közgyülés előtt is elszigetelten áll, eljárásával folyton éles támadásokra szolgáltatván alkalmat. A város érdekelt körei élénken tárgyalják a kinos ügyet.

* **Eljegyzés.** Mahlájt József fiatal iparos lejegyezte városunkból Nagy József iparos mester leányát: Annuskát.

* **Uj ármentesitő társulat.** A berettyókörösi vizszabályozó és ármentesitő társulat mezőtur-mesterszállási osztályát kivonták a társulat kebeléből s megalakitották belőle a mezőtur-mesterszállási ármentesitő és belvizszabályozó társulatot. Az uj társulatra nézve a miniszter illetékes hatóságként Jász-Nagykunmegye alispánját jelölte ki s igy kivonta Bihar- és Békésmegye alispánjainak hatásköre alól. Erről leiratban értesitette Biharmegye alispánját.

* **Az iparos ifjak előadása.** A nagyváradi iparosifjak körének tagjai pár év óta dicséretesen buzgólkodnak, hogy évenkint egy-egy mükedvelő előadást rendezzenek. Igy már korábban igen sikerült előadásokban mutatták be a »Felhő Klári« és »Toloncz« népszimüveket. Most ismét egy népszinmüvet a »Czigányt« tanulják nagy buzgalommal. A nőszerepeket most is azok a lánykák töltik be, akik az előbenni előadásokban közremüködtek, szép sikerrel. Az előadást Husvétra tervezik. A próbák már javában folynak.

* **A garasos hid bérlete.** A garasoshid bérletére nézve az árlejtésnél Zách János eddigi bérlővel szemben előnyösebb ajánlatot adtak be s később Zách is hajlandónak nyilatkozott a magasabb összeget megfizetni, a mit a közgyülés el is fogadott, de a miniszter uj árlejtést rendelt el. A közgyülés a miniszter leiratára ismét felterjesztéssel élt s méltányossági okokból kérte a bérletnek Zách kezében való meghagyását s a bérletnek ilyen alakban való jóváhagyását. A miniszter azonban szorosan ragaszkodik előbbeni határozatához. Tegnap érkezett le a miniszter leirata, melyben ismételve elrendeli a hid bérletére az uj árlejtést. A legtöbb ajánlatot tevő biztositotta minden körülmények közt az 1200 frt 99 kr. évi bérletet s igy uj árlejtés esetén csak nyerhet a város. Ami a méltányosságot illeti, erre azt feleli a miniszter, hogy vagyoni kérdésben erre nem lehet adni semmit. Igy nem tehet mást a város, mint uj árlejtést tart a hid bérletére.

* A **keresk. tanintézet felavatása.** A nagyváradi felső kereskedelmi iskola diszes uj helyiségét nagyobbszabásu ünnepélylyel avatja fel az intézet alapitója és tulajdonosa: Propper N. János. A jónevü iskola a kereskedelmi palota egész északi részét elfoglalja, több mint 30 teremmel, melyben az egyes osztályokon s a modernül berendezett emeleti internatuson kivül a gazdag szertár és gyüjtemény van összehalmozva. Kevés ilyen gazdag felszerelésü intézet van az országban. A felavatási ünnepély márczius 1-én délelőtt fél 11 órakor lesz megtartva az intézet disztermében, a következő programmal: 1. Szózat. Énekli a kereskedelmi felső iskola dalköre. 2. Ünnepi beszéd, tartja Propper N. János igazgató. 3. A tanintézet rövid története. Felolvassa Ferenczy Lajos tanárkari jegyző. Hymnus. Énekli az ifjusági dalkör. 5. A tanintézet helyiségeinek, gyüjteményeinek megtekintése. — Az ünnepély alkalmából a Sas nagytermében diszebéd lesz, melyre az előkelőség hivatalos.

* **Utolsó vasárnap a jégen!** Mikor a tartós hideg február 6-án engedni kezdett és a városligeti lobogókat beszedték: a jégsport hüséges hivei, keseregve kérték a pályaőrt is, meg Rátkayt is, hogy *csak még egy napig! — 7-ikén* engedjék őket a meglevő jégen — »kinlódni«. Hát bizony nem engedtek senkit és ez nehéz feladat volt, mert a sporttéri lobogó *7-én is lengett* s a sporttér egyik öreg »révésze« azt mondotta, hogy nálunk még *egy és fél sétabotnyi* a jég! — Járosy kir. táblabiró ur igen jó szivü ember. És mint törvény tudó egyén, *Zveck* táblabiró urral, továbbá *Velyáczky* kir. járásbiró urral egyetértően kimondották, hogy a *Rátkay* itélete ellen nem apellálnak, belenyugosznak a pálya elzárásába annál inkább, mert részükre még tiz napig tartó jég volt — igérve! — Február 8-án azután bebizonyult először az, hogy az öreg révész nem egymásra állitott, de egymásra *fektetett* 1 és fél botnyi jeget értett, mert azóta a sporttéri jégpálya meg nem birt *nyilni*. A Városligeten meg »pihentek« egy hétig. A 120 czentiméteres jeget meg vakargatták, megmosogatták, meg megitatták, s febr. 14-én egy fok hideg mellett ujra átadták a közönségnek. Azóta — ismét egy napi tilalommal — remek jeget talál a Liget közönsége, pedig néha sárban járunk az utczán, néha meg port hord a szél. — Rátkay kijelentette, hogy az igért tiz napból *nyolczat* megadván meg a hétfőt és keddet is igérni meri. Ha azután lesz még egy két fok hideg az sem lesz nagy ritkaság — a Ligeten. 28-án azonban holdtölte lesz és pedig részleges holdfogyatkozással, amely körülmény lágy időt igér, ugy márczius 1-re mint 8-ikára. A következő ujhold vasárnapja meg márczius 15-re esik, amikor politikai szempontból is agyonverik a jeget, mert következnie kell a tavasz legkedvesebb mulatságának a — csolnakázásnak. Tehát a városliget *tapasztalt* hőmérője a mai vasárnapra jelzi, *az utolsó korcsolyázást*. Azontul már csak a *jó hétköznapok* fognak következni *jó jéggel!*

* **Halálozás.** Özv. Roesin Sándorné, szül. Fruscha tegnap délután 4 órakor, életének 72-ik, özvegységének 23-ik évében elhunyt. Temetése ma délelőtt 12 órakor lesz Nagyváradon Iskola-utcza 127. sz. házból. A szentmise áldozatot 24-ikén délelőtt 12 órakor mutatják be lelkiüdvéért Méhkeréken.

* **Pályázat.** A l. sz. székesegyház énekkarában egy altistanő állása szerveztetvén, felhivom mindazokat kik ez állást elnyernl óhajtják, hogy hangjuk s egyéb zenei képeségeik megbirálása végett lakásomon Starovezky u. 225. — mielőbb jelenkezni sziveskedjenek. Kersch. sz. e. karnagy.

* **A római pápák életkora.** Most, hogy XIII. Leó pápa a napokban ülte 18 éves uralkodásának jubileumát, nem lesz érdektelen a pápák életkoráról és uralkodási idejükről néhány adatot felsorolni. Minden pápák nesztora kétségkivül Agathon (678—682), ki halálakor 107 évet számlált; utána legidősebb volt II. Kelemen, ki 1047-ben 9 hónapi uralkodás után 98-éves korában hunyt el; a pompaszerető IX. Gergely (1227—1241) 97 évet, II. Gelásius (1118—1119) és III. Coelestin (1137—1143) 91 évet éltek. XII Kelemen (1730—1740) 90 éves, IX. Pius, a mostani szentatya előde 85 éves volt halálakor, XIII. Leó f. évi márczius 2-dikán lesz 86 éves, tehát a legidősebb pápák sorában máris a hetedik helyett foglalja el. — A »Gerarchia Cattolika« XIII. Leót, mint a 263-dik pápát sorolja fel. A kétszázhatvanhárom közt 15 olyan van, ki 18 évnél tovább uralkodott, még pedig maga szent Péter, első pápa, I. Szilveszter, Damasus, I. Hadrián, I. Leo, III. Leo, II. Pascal, III. Sándor, III. Incze, XXII. János, VIII. Orbán, IX. Kelemen, VI. Pius, VII. Pius és IX. Pius. Egy pápa általagos uralkodási ideje mintegy 7 évet tesz ki, miután időszámitásunk első 33 éve elesik s a 262 üresedés tartamára mindig legalább négy — öt heti időt kell leszámitanunk.

* **Az uj West miniszter-székesegyház Londonba.** A katholikus vallás ujjabb fellendüléséről szép bizonyitékot nyujt a West miniszterszékesegyház épitése. A székesegyház alapkövét a mult év junius havában tették le, és azóta már foly a munka, de miután sokkal nagyobbnak és diszesebbnek akarják, mint a milyenek a többi összes katholikus templomok angliában és a szükséges költségek még nincsenek meg, tehát még el fog tartani nehány évig, mig elkészül. A telek a melyen épül, 1.150.000 forintba kerül, a felépités költségei pedig 1,400.000 forintot fognak kitenni. A pénz megszerzése csak most történik gyüjtés utján. A székesegyház bizántini stilban épül, belső berendezéséhez pedig már most is vannak egyes ajándékok.

Nagy nyereség az, ha hirtelen fellépő rosszulléteknél egy szer van kéznél, mely hivatva van a bajon segiteni. Ilyen szer, mely a legtöbb különféle esetben biztosan hat, a Vértes gyógyszerész Ferenczpálinkája.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8^{43} regg., 2^{26} éjjel, személyvonat 11^{32} d. e., 2^{22} d. u., 11^{04} éjjel.	**Budapest-Püspökladány** felől gyorsvonat 7^{08} este, 2^{12} éjjel, vegyesvonat 7^{16} r., személyvonat 3^{42} d. u., 1^{48} éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7^{15} este, 2^{20} éjjel, vegyesvonat 12^{05} d. u., személyv. 3^{58} délután, 2^{06} éjjel.	**Kolozsvár** felől gyorsvonat 8^{38} regg., 2^{19} éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11^{17} d. e. 10^{44} éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10^{20} d. e., 4^{25} d. u., vegyesvonat 7^{30} este.	**Arad-Szeged-Csaba** felől vegyesvonat 8^{30} r., személyvonat 9^{32} d. e., 5^{30} d. u.
Belényes-Vaskóh felé vegyesvonat 4^{25} reggel, 1^{43} d. u.	**Vaskóh - Belényes** felől vegyesvonat 11^{05} d. e. 9^{09} este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6^{45} r., 4^{35} d. u.	**Érmihályfalva** felől vegyesvonat 8^{10} r., 9^{14} este
Ősi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6^{55} r., vegyesvonat 2^{40} d. u.	**Gyoma-Kót-Ősi** felől vegyesvonat 10^{05} d. e. személyvonat 8 este.

EGYLET.

Ülések. Három egyesület tart ma ülést városunkban és pedig két jótékony egyesület és egy pénzintézet. A biharmegyei kereskedelmi-, ipar-, termény- és hitelbanknak délelőtt 9 órakor közgyülése lesz német-utczai helyiségében; a rabsegélyző- egylet délelőtt 10 órakor, a fogháziroda helyiségében választmány-, a gyermekbarát egyesület pedig délelőtt 11 órakor a városháza tanácstermében közgyülést tart.

Irodalom és müvészet.

Egyetemes Ismeretek Tára.

A magasabb kultura terjesztésében az irodalomnak ma már nagyobb szerepe van, mint az iskolának. Az autodiakták száma az iskolák szaporodásának is ellenére folyton növekedik, a másrészt pedig az iskolákat a közfelfogás csak kvalifikáló, és nem ismeretterjesztő intézeteknek degradálta.

A közfelfogásnak van is valami igaza, mint mindenütt, ugy itt is. Az iskola sokkal kevesebbet nyujt, mint amennyit az u. n. jobb társaság megkiván, — s aki haladni akar a korral és társadalommal, annak pótolnia kell azokat, amiket az iskolában meg nem tanult vagy meg nem tanulhatott.

Minden Európai nemzetnek vannak többé kevésbbé kitünő irodalmi vállalatai, gyüjteményes könyvei, amelyek az önképzésre szorulásoknak igen kitünő szolgálatokat tesznek. Hogy mást ne emlitsek, a Weber- féle katekizmusok az orgona épitéstől és sztenografiától kezdve a lélektanig és eszthetikáig mindenre megtanitják az embert, s a gyüjtemény felölel minden tudomány ágat, — még a kártya billiard, hipnotizálás stb, mesterségét is.

Nálunk eddig még kisérletet se tett senki az Egyetemes Ismeretek Tárának megindításával. Annál inkább meglephet bennünket Stampfel Károly jónevü pozsonyi könyvárus vállalkozása, aki megteremtette az igen hasznos kis könyvtárat.

Csinos vászonba kötött, igen csinos kiállitásu tizives köteteket bocsájt ki az ismeretek minden ágából. Egy-egy kötet ára 1 frt, — a mi viszonyaink között aránylag elég olcsó.

A vállalat belső értékéről szólani most még idő előtti dolog volna, mert nem ismerjük az anyagot, amelyet a vállalat első sorban fel fog karolni, s nem tudjuk, hogy e nagyon dicséretes vállalkozásban a kiadót kik fogják támogatni. Eddig csak három kötet jelent meg de ezek már biztositékul szolgálhatnak az iránt, hogy irodalmi értéküek és valóban nagy hézagot pótlók lesznek ezek a könyvek.

Az első kötet: **Astronomia**, az égi testek mozgásainak és fizikai tulajdonságainak ismertetése. Irta Polikeit Károly, tanár. Igen érthető modorban, s mégis szakszerüen irott. kiállitásu munka, mely hivatva van arra, hogy a csillagászatnak sok barátot szerezzen.

A szervezetlen chémia rövid összefoglalá-

sát dr. Asbóth Sándor pozsonyi kereskedelmi iskolai tanár irta meg. Nagy szolgálatot tett vele a szigorlatra készülő egyetemi és müegyetemi hallgatóknak.

A magyar irodalom történetét tiz iven megirni nagymesterség. Ki van téve az iró annak a veszélynek, hogy vagy a modern irodalom méltatását hanyagolja el, vagy pedig kevés pietást tanusit a pogány és középkori magyar irodalom iránt. Gaal Mózes pozsonyi professzor a kitünő ifjusági iró megtudott szabadulni Seyllától és Charybdistől, s olyan szép munkát végezett, hogy még a középiskolák tanárait is lekötelezte vele, akik pedig négy-öt ujjnyi vastag kézi könyveket szeretnek használni.

A három könyv után kiváncsiak vagyunk a következendő kötetekre, s a pártolást érdemlő vállalat további sorsára.

— **Magyar Sion.** A *Kereszty* Viktor dr. esztergomi theologiatanár szerkesztésében megjelenő kitünő egyházirodalmi havi folyóirat második füzete most hagyta el a sajtót a következő érdekes tartalomnal: A tradicio elve a nemzetben és az egyházban. Dr. Pethőtől. Molnár János S. J. élete és müvei. Pécsi Ödöntől. Képek a hazai ellenreformáczió mozgalmaiból a XVII. század végén. Dr. Welter Gyulától. Irodalom és müvészet. Vegyes közlemények.

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi kir. törvényszék holnap Millye Gyula elnöklete alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá:

Kiskéri Andor zsarolás és becsületsértés vétsége.

Horváth Ödön vétkes bukás vétségével eszmei halmazatban álló csalárd bukás büntette.

Kis Mária tüzvész okozás vétsége.

Erdős János sikkasztás vétsége.

Tyusgye Kraun felmenő ági rokonon elkövetett sulyos testi sértés büntette.

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg L. után Dr. Margitai. 17

»Semmi jogom sincs hozzá, nagysád, hogy megbocsássak. De szavaiból láttam, hogy Katterstädt báróné mitsem tud nagysád e lépéséről. Én ennek nagyon örvendek, legyen róla meggyőződve, tőlem ugyan nem fog meg tudni semmit.

Adél hátravetette fejét. »Tegyen legjobb belátása szerint Wesselhöft ur. Én nagynéném érdekében cselekedtem; mások hogy gondolkoznak erről, azzal nem törődöm. Isten önnel!«

Fölugrott és az ajtóhoz sietett. Wesselhöft szertartásos meghajlással nyitotta azt ki előtte, s kikisérte. Majd gondolatokba merülve visszatért iróasztalához. Ismét fölkapta a levelet, melyet az imént félretett és összeszoritott öklével az asztalra ütött.

Kevély, bolond teremtés! gondolá magában. Katterstädtet óvja egy kalandornőtől! őt, aki folyton üldözi azt a leányt s azt se tudja, mit tegyen, csakhogy megnyerje a vén Browning kegyét! Hogy diadalmaskodott volna a kevély teremtés, ha a titkos rendőrnek is becsületére váló tekintettel kémlelt levelet elolvasta volna. Szegény öreg ember! porig alázta volna őt! No de Browning titkát az ő kezeiben veszély nem fenyegethette.

Amit az ifju vétett azt az öreg Browning levezekelte. De most egyszersmind azt is értette már Wesselhöft miért érez és mutat Browning oly nagy ellenszenvet iránta. Browning nem feledhette Wesselhöft atyjának keménységét, melylyel őt a nyomorba akarta taszitani — az önszemrehányásokról, a melyeket az utóbbi később érzett, nem tudott semmit. Fiának tehát bünhődnie kellett atyja helyett. — Wesselhöft tovább füzte gondalatait. Vajjon Bessie tud-e mindezekről? Talán azóta megtanitotta bátyja hogy utálja a Wesselhöft nevet? Egykor, ott a tengeri fürdőn még nem tudhatott róla semmit; fesztelenül, lényének egész üdeségével társalgott vele. Csak itt Norrenburgban kezdett a leány megváltozni. Minél gyakoribb vendég lőn Kattenstädt a házban, Wesselhöft iránt Bessie annál tartózkodóbbá kezdett válni. Stattenstädt szebb is, fiatalabb is volt mint ő bárónévá lenni, ez is elég kecsegtető volt. Szép álom volt, melyet álmodott, de csak mert álom, félre vele; vissza a valósághoz!

Vissza tette a papirt a boritékba, s a kályhához sietve meggyújtotta azt, nem tévesztve szem elől, mig a papir össze nem csavarodott, hamuvá nem lett.

»Igy ni . . . most már biztos a titok.« Még mindig a lángba nézett, miközben emlékei ujra föltámadtak.

Körülbelül egy éve, hogy Misdroyban egy tenger fürdőben időzött. A hely meglehetősen igénytelen, ugy hogy az ott időző emberek egymásra vannak utalva s ehhez képest könnyen ismerkednek. Igy történt, hogy sokat társaloghatot Bessievel, akit egy Nev-Jorkból való ismerőse kisért oda, mig Mr. Browning Norenburgban maradt hogy házat vegyen s berendezze azt. Bessie üde, természetes, eredeti lénye mély benyomást tett rá. Miután Bessiék is Norrenburgban akartak lakni, s az öreg épen azon bankházzal állott összeköttetésben, a melyben Wesselhöft alkalmazva volt, (nem sokára társ lett a czégnél), napról-napra többet érintkeztek, s az eredmény az lőn, hogy a leány képe mélyen vésődött szivébe.

Hogy milyen gazdag örökösnő akkor még, nem is sejté, az ő viszonyaihoz illő parthienak tartotta a leányt, s remélte, hogy igénytelen jó felesége édes anyjának pedig szerető gyöngéd leánya lesz. Csak finom tapintata tartotta vissza attól hogy megkérje, mielőtt be lett volna mutatva természetes oltalmazójának. Mikor azután Nonenburgban ismét összejöttek a leány kezdetben ugyanazon megnyerő szivességgel üdvözölte, amely annyira elbájolta őt; bátyja ellenben oly hidegen bánt vele, hogy néha valósággai goromba volt. A fiatal leányt is elkezdte feszélyezni megjelenése ugy hogy midőn Browning más bankházra bizta ügyei kezelését, ugyszólván minden érintkezés megszünt közöttük. Minduntalan föltette magában hogy vissza fojtja Bessie iránti érzelmeit, de persze nem sikerült. Pedig meg kellett lennie; az az otromba levél amely az ő felszólitására megismertette őt Mr Browning viszonyaival, meggyőzte őt hogy hiába minden igyekezete. Semmi közük sem lehetett ezentul egymáshoz.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Bánffy báró és az ellenzék.

Budapest, febr. 22. (Saj. tud. táv.) Nagy feltünést keltett ma a szabadelvüklubbnak azon határozata, amelylyel értekezletét váratlanul bizonytalan időre elhalasztotta. Az értekezlet tárgyául a kvota bizottság megválasztása volt kitüzve, de Bánffy báró érezve a nehézségeket, melyek felmerültek, előbb az ellenzékkel akar tárgyalásokba bocsájtkozni.

Eötvös báró kinevezése.

Bécs, február 22. (Saj. tud. távirata.) Eötvös Loránd bárót Ő Felsége a király a budapesti egyetemhez nyilvános rendes tanárrá nevezte ki

Lueger felebbezése.

Bécs, febr. 22. (Saját. tud. táv.) A bécsi közigazgatási bizottság ma tárgyalta Lueger és társainak azon felebbezését, melyet a községi tanács felosztása ellen beadtak. A tárgyalás alatt a termet egészen megtöltötte a hallgatóság, a kik olyan zajos jeleneteket rögtönöztek, hogy az elnök kénytelen volt kiüriteni a termet. A felebbezést elutasitották.

A liberális párt bukása.

Budapest, febr. 22. (Saj. tud. táv.) »A liberális párt bukása« czimmel egy füzet jelent meg ma »konzervativ« irással, amely behatóan foglalkozik a liberális párt helyzetének tarthatatlanságával. A röpirat szerzője konzervativ pártoknak tartja a nemzeti, Szapáry, Ugron- és néppártot.

Jászai Mari pöre.

Budapest. febr. 22. (Saját. tud. táv.) Jászai Mari asszony bünpörével, — kit a budapesti kir. törvényszék becsületsértés és könnyü testi sértés vétsége miatt elitélt, mert Szohner Olgát a szinpadon pofonütötte és sértő kifejezésekkel illetve, ma foglalkozott a kir. tábla. A tábla feloldotta a törvényszék marasztaló ítéletét, mert Jászai Mari felebbezésében arra hivatkozik, hogy pillanatnyi önkivületben követte el a sértést. A kir. tábla itéletében uj vizsgálatot rendel az ügyre vonatkozólag.

Közgazdaság.

Állatenyésztésünk fejlesztése.

I.

A mai követelményeknek megfelelő állattenyésztést csak jó apaállatok birtokában, helyes tartás, nevelés és megfelelő leglőterülettel lehet üzni.

Oda jutottunk, hogy hazai gazdasági állatfajtáinkat föltétlenül nemesbitenünk kell; sőt nagyrészben arra vagyunk kényszeritve, hogy az itthoni fajtákhoz tartozó állatok tenyésztésével teljesen fölhagyjunk és oly fajták tartására térjünk át, a melyek a belterjesebb gazdasági rendszer keretébe jobban beillenek, a piaczon keresettebbek, könnyebben, jobban értékesithetők és a tartásuk közben elérhető haszon is nagyobb.

A mai magyar gazdának tetemes pénz és munkabeli befektetéseket kell tennie, hogy állattenyésztését a gazdasági viszonyoknak megfelelő polczra emelje. Leginkább rá van szoritva ezekre a befektetésekre a kisgazda, a kinek állattenyésztése a legalantabb fokon áll manapság. Lássuk, hogy menyire felelnek meg a kisgazda anyagi erői a gazdasági viszonyok fent érintett követelményeinek?

A kisgazdák kezén levő állatállomány nemesitéséhez, s egyáltalán az okszerü és jövedelmező állattenyésztéshez jó apaállatok kellenek. Egy középszerü, de köztenyésztés igényeinek megfelelő ménló ára 200—400 frt, egy bikáé 160—250 frt, egy sertéskané 40—80 frt, egy kosé 16—50 frt, még egy nemes fajta kakast, gácsért vagy gunárt is 5—15 frtal kell manapság megfizetni. A tenyészkanok és kosok ára kétszeres nagy is lehet, ha nemesebb nyugoti vérhez tartozókat, elismertebb tenyészetekből akarunk venni.

Teljességgel nem szükséges bővebben fejtetegetni, hogy a jó állattenyésztés alapföltétele, a megfelelő apaállatnak beszerzése a kisgazda anyagi erején kivül esik.

A növedék állatok nevelésére sem alkalmasa kisgazda udvara, sőt legtöbb esetben a rendszerint kizsarolt, táplálékot alig nyujtó községi legelő sem. Értékes állatokat csak jó és jól ápolt nyári legelőterületeken, szoros gondozással lehet nevelni. Ez sem olyasmi dolog, a mit a kisgazda egymagán könnyü szerrel elérhetne.

Az is fontos dolog, hogy egyes nagyobb vidékek állatállománya bizonyos mérvben egyöntetü egyedekből álljon minden állatnemnél, ugy a ló, mint a szarvasmarha, sertés, juh és baromfinál; mert a piacz az egyedi kiválóság biztositékát a fajta ismert jó tulajdonságaiban keresi s az azon vidékekről származó állatok, a melyeken tájfajták fejlödtek ki, azaz az állatállomány egyöntetüvé lett, sokkal könnyebben értékesithetők, mint a tarka-barka csordákból származók. Mint tenyészállatok pedig csak a megállapodott tájfajtákhoz tartozk értékesithetők. Ha minden egyes gazda tenyésztésével külön áll, ily tájjellegek kifejlődése lehetetlen.

Állatállományunknak tulnyomó része, a szarvasmarhának 78.8%-a, a sertésnek 70. 15%-a, a juhnak 40.76%-a), a kisgazdák kezén van. Állatténysztésünk munkája tehát jó formán teljesen azok körében vár foganato-

sitásra, kik szövetkezés nélkül mit sem tehetnek. A szövetkezés az állattenyésztés terén elsőrangu, országos gazdasági érdek; olyan a melyhez a kisgazdák sorsának javitása szempontjából, jelentőség tekintetében csakis a hitelszövetkezés hasonlitható. A nyerstermelés minden többi ágában képes a kisgazda ugy a hogy egymagán is haladni; az állattenyésztés terén szövetkezés nélkül képtelen a modern nivóra fölküzködni.

Ha a kisgazda állattenyésztésének fejlesztésénél a szövetkezés az első rangu faktor, nem közömbös az a nagybirtokosra nézve sem. Merőben hamisnak tarjuk azt a nézetet, hogy az uradalmi gazdálkodás teljesen emanczipálva lenne a környékbeli kisbirtokon mutatkozó viszonyok behatása alól. És legkevésbbé állhat ez az állattenyésztés terén. Ha az uradalom más fajta marhát tenyészt, mint a környék köznépe, tenyésztési szaporulatának legjobb piaczát, a szomszédos tenyészeteket nélkülözni kénytelen. Az uradalmi állattenyésztés magasabb fokán állván, ez lenne hivatva a kisbirtokosság tenyésztésének a jó apaállatokat szolgáltatni. Ha az uradalom más tenyész irányt követ, mint a környék, produktumait kénytelen messze vinni.

A gyakorlati élet már régóta érvényesiti a kisbirtokosok között az állattenyésztés tekintetében levő érdekközösséget. Községeinek legnagyobb része a közszolgáltatásokból szerzi be az apaállatokat; s a hol ez a meglevő közjövedelmekből nem eszközölhető, a beszerzés költségeit az anyaállatokat tartó községi lakosságra, közadók módjára vetik ki. Hogy a közös legelőket sok tagositott határban is fentartották: szintén csak a szóban levő közös érdek kielégitésére való törekvésnek tudható be.

A községi apaállatok és közös legelők intézménye kétségtelenül megbecsülhetlen szolgálatokat tett állattenyésztésünknek. Hogy kisbirtokosainak gazdaságából az állat, különösen pedig a szarvasmarhatenyésztés teljesen ki nem szorult, csakis az ezen intézményekkel kapcsolatos közigazgatási kényszernek, illetve felügyeletnek köszönhető. Ha községeinek tulnyomó része kisbirtokosságának értelmi erejét és a gazdasági haladás iránti fogékonyságát tekintjük, csak helyeselnünk lehet, hogy a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről imént megalkotott törvény a községi apaállatok intézményét fentartotta, a közös legelők felosztását megnehezitette s mindkét intézményt szoros szakhatósági felügyelet alá helyezte.

Az ipartestület előljáróságának folyó hó 20-án tartott ülésében a következő ügyek nyertek elintézést; Olvastatott az elnöki jelentés a mult havi ülés óta felmerült nevezetesebb mozanatok és ügyforgalomról. Csobánczy Lajos előljáró helyett mint legtöbb szavazatot nyert Cziegelt József előljáró tag behivásáról. Január havi péntári számadások 2035 frt, 6 kr, betétel 503 frt, 60 kr. kiadás 1531 frt, 46 kr. pénztári maradványnyal tudomásul vétetett.

A jótékonysági bizottság ujbóli megalakukulása. Elnök Bertsey György, alelnök Andriska Károly, péntárnok Csobánczy Antal, számvevő Tarsoly Ferencz, jegyző Jankovich János, bizottsági tagoknak egyhangulag megválasztattak, Mészáros József, Rozslay Géza, Rendes Vilmos és Óváry Lajos. Elnök előterjeszti a menházba felveendő gondnok pár és az aggoknak jelentkezésére vonatkozó előintézkedéseket; A menházba felveendő aggokés a gondnok pár jelentkezésére illetve felvételére való felhivás közzé tételére az elnök felhatalmaztatott, hogy a márczius hóban tartandó előljárósági ülésig eső időközben a jelentkezők felől véleményes jelentését beterjeszsze. Elnök inditványozza, hogy a nagyváradi ipartestület az ezredéves honfoglalási ünnepély alkalmával rendkivüli disz közgyülést tartson, melyen a testület 10 évi müködése nevezetesebb mozanatainak felsorolása mellett a menház megnyitása és kapcsolatosan megünnepeltessék. Az előterjesztést egyhangulag elfogadták.

A január hó 12-én tartott iparos bál tiszta jövedelme 305 frt. 55 kr. a pénztárba beutaltatott.

Az országos kiállitás keretében iparos tanoncz és segéd munkások készitményeiből rendezendő időleges kiállitáson, a mennyiben csak nehány tanoncz és segéd csak nem mind lábbeliket jelentettek be, — a részvételt nem tartja érdemesnek.

Az 1896 évi julius hó 19-én Budapesten megtartandó országos szabó iparos gyülésre Weisz Károly és Voncz Zsigmond küldetnek fel mint a nagyváradi ipartestület szabó szakosztálya által egyhangulag megválasztott kiküldöttek.

A Pecze folyó beboltozására vonatkozó tárgyalásokon az ipartestület képviseletével az elnök bizatott meg.

Leitner Lajos kémény seprő mesternek, a menház kéményeinek dij nélkül sepertetésére tett ajánlatáért és Greiner Dánielnek felajánlott mérsékelt dij mellett leendő szemét kihordásáért, elösmerő köszönet szavaztatott 14-rendü számla 545 frt 91 kr. értékben kiutaltatott.

Az iparengedélyt nyertekről s arról lemondottakról szólló hatósági értesitések felolvasása után az ülés berekesztetett.

Megszüntetett zárlat. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a földmüvelésügyi m. kir. miniszterium 8962. III. 2.896. számu körrendelete folytán közhirré teszi, hogy az alsóausztriai cs. kir. helytartóság hirdetménye szerint az Abauj- Torna és Győr vármegyék területéről származó kérődzők Alsó-Ausztriába való bevitele tekintetében száj és körömfájás miatt fentartott forgalmi korlátokat hatályon kivül helyezte, az Arad városból és Sopron vármegyéből származó kérődzők bevitele tekintetében pedig az 1895. évi 79708. sz. rendeletben (276. sz. értesitőben) közölt forgalmi korlátozásokat érvényesitette.

A kérődzők bevitele Styriába. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, a földmüvelésügyi m. kir. miniszter 9297. III. 2. 1896. számu körrendelete folytán közhirré teszi, hogy a styriai cs. és kir. helytartóság folyó évi január hó 31-én 3477 szám alatt kelt hirdetménye szerint, a kérődzőknek Magyarország területéről Styriába való bevitelét további intézkedésig megtiltotta.

Terménytőzsde.

— Saját tudósitónktól. —

Budapest, február 22.

Buza tavaszra, bácskai	7.15
» tavaszra, északi	7.17
» szeptember-októberre, bácskai	6.87
» szept.-okt.-re északi	6.89
Rozs tavaszra, bácskai	6.36
Rozs tavaszra, északi	6.38
Tengeri junius-juliusra, bácskai	4.33
» jun.-jul.-ra, északi	4.35
Repcze augusztus-szeptemberre, bácskai	11.25
» aug.-szept.re, északi	1135

Bécs, február 22.

Buza tiszai	7.50—7,80
» bánsági	7.30—7.65
» bácskai	7.30—7.64
» szokványáru őszre	7.43—7.45
» szokványáru tavaszra	7.20—7.22
Rozs tiszavidéki	6.95—7.10
» szokványáru őszre	6.37—6.39
» szokványáru tavaszra	6.70—6.72
Tengeri magyar	4.70—4.50
Zab, magyar kereskedelmi	6.40—6.55

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. február 22-én.

Magyar aranyjáradék 4%	122.50
Magyar koronajáradék	99.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	124 25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	102.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97 50
Italmérési jog megváltási kötvény	100 10
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	98.—
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	154.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.50
Osztrák járadék papirban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	121.75
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	148.—
Osztrák magyar bankrészvény	1000.—
Magyar hitelbank részvény	423.—
Osztrák hitelintézeti részvény	380.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	371.—
20 frankos arany (Napoleondor)	956.—
Német birodalmi márka	59.05
London vista	120.80
Páris vista	47.85
20 márkás arany	11.80

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

TELEPHON.

A n. é. vevőköröm és a n. é. közönség kényelmére

TELEPHONT

rendeztem be üzletemben, miről kérek tudomást venni és adandó alkalommal

czipő vagy *más áru megrendelésénél*

használt venni méltóztassék.

Tisztelettel

36 2—5 **Leitner Lázár.**

Eladó ház.

Kossuth Lajos-utczán a 17. számu ház

szabad kézből eladó.

Értekezhetni *Zedleck* és *Pontelli* vasüzletében, nagypiacz téren.

Ugyanott egy teljesen jó karban levő

szoba garnitura

is jutányos árban eladó.

47 1—3

MEGHIVÁS.

A biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank

1896. évi február hó 23-ik napján délelőtt 9 órakor 31 3—3

saját üzleti helyiségében tartandó

XXVII-ik rendes közgyülésére.

A közgyülés napirendje:

1. Az igazgatóság jelentése az 1895. évi üzlet évről és inditványai a mérleg, zárszámadások osztalék tárgyában.

2. A felügyelő bizottság jelentése az igazgatóság által készitett zárszámadások és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett inditványok megvizsgálásáról.

3. Az előző tárgyak és az igazgatóság és felügyelő-bizottság által kért felmentvényt feletti határozattal.

Az igazgatóság jelentése a nyugdij alap állásáról.

5. Hat igazgatósági tag, a felügyelő bizottság 3 rendes és egy póttagjának, továbbá 9 rendes, 2 pót választmányi tag választása.

Nagyvárad, 1896. évi január hó 25. napján.

Az igazgatóság.

Azon t. részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni kivánnak, felkéretnek, hogy az alapszabályok 12. §-a értelmében a közgyülés napját megelőzőleg egy hónappal nevükre irt részvényeiket le nem járt szelvényekkel legkésőbb a közgyülést megelőzőleg 3 nappal a bank pénztáránál letenni sziveskedjenek. A zárszámadások és az erre vonatkozó felügyelő bizottsági jelentés 1896. évi február hó 12. napjától a társulat helyiségében megtekinthetők sőt a zárszámadások tervezete a részvényesek kivánatára nyomtatott példányban előre megküldetik.

Eladó

II. és III. osztályu

tégla

a fáczánosban.

Közelebbet az

urad. ispánságnál

28 5—8 **(püspökségi major.)**



Védjegy.

FERENCZ-

Pálinka (Sósborszesz),

(216) 14—26

VÉRTES

gyógysz.-féle

használatban a leghatásosabb.

Ára egy üvegnek 1 és 2 korona.

Kaphatók gyógytárakban, drogueriákban és fűszerkereskedésekben. — Egyedüli főraktár Nagyvárad és vidéke részére **ifj. Weisz Bernát** urnál.

Raktárak Nagyváradon: Janky Antal, Kádár és **Kiss, Wurst József, Wachsmann Albert, ifj. Popper József** és **Mertz Nándor** uraknál, valamint **Nyiry György** ur gyógyszertárában, a hol azon kivül kaphatók a »SAS« gyógyszertár világhirü gyógyszerei, u. m.: dr. Heuffel-féle *gyomoressentzia;* dr. Heufel-féle *vértisztitó labdacsok; Injectio* és *Capsules veget.; Antibetin; Sassaparilla kivonat;* Herkules-fürdői *köszvényszesz* stb. A hol nincsen raktáron, megrendelhető egyenesen a készitőtől: **VÉRTES LAJOS „Sas" gyógyszertárában, Lugos 2/a sz.**

Eladó tégla.

A nváradi tégla és agyagárugyár

részvénytársaság

gyártelepén 1895. évben gyártott mintegy 2 millió kézi verésü

I. oszt. szintégla,

alapozásokhoz igen alkalmas

vasas II. oszt. tégla

jutányos ár mellett

eladó.

A megvett tégla a gyártelelepen átvehető, kivánságra a társaság saját fuvarosai által az épitési helyre is szállitja.

Megrendeléseket elfogad

GÉCZY GÉZA

műszaki igazgató.

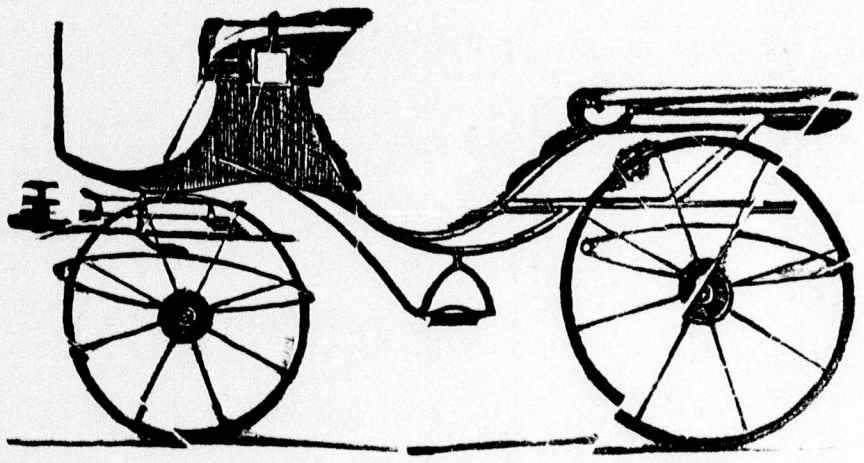
(Lakás: Olaszi, Nagy Füzes-utcza 447/b). szám.

39 3—3.

BODÁNSZKY LIPÓT

kocsigyára Nagyváradon, Apácza-utcza (saját ház).

Uj kocsikban oly nagy raktárom van,



mely eddig még nálam nem volt látható.

Vagyok bátor nagy raktáramat kész uj kocsikkal és pedig:

nyitott, fedeles, ruganyos és ruganynélküli,

tartós, erős szerkezetü, csinos formáju s szép kiállitásu kocsijaimat a mélyen t. közönség b. figyelmébe ajánlani.

Kocsijavitásokai és megrendeléseket **kerékgyártó, kovács, fényező** és **sattler** munkára nézve ezután is elvállalok s saját mühelyeimben gyorsan, jutányosan és pontosan foganatositok.

Ugyanott jókarban levő, kevéssé használt kocsik

jutányosan kaphatók.

25 4—0

Teljes tisztelettel **BODÁNSZKY LIPÓT,** kocsigyártó.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztositó társaság

1894-ik évi zárszámadásában a következő eredményeket mutatja ki:

Összes bevétel 1894-ben: 248 millió frank.

Teljesen tehermentes külön nyereménytartalék: 116 millió frank.

Biztositéki alap: Ezerhatvan millió frank.

Dijtáblázatokkal és bővebb felvilágositásokkal szolgál a

Keletmagyarországi főügynökség:

PROPPER N. JÁNOS

a nagyváradi keresk. felső tanintézet igazgatója főügynök.

38 1—12



45 1—0

Készlet:	Mindenféle nemes csemetéből mintegy	*800,000*	darab
	» alvó szemzésből »	*1.200,000*	
	» vadonczból »	*15.000,00*	
	Összesen mintegy	*17.000,000*	

Csemeték árai: Az 1—2—3 éves, gazdag gyökerü, életerős nemes csemeték darabja azok erőssége szerint *20* krtól *40* krig.

Nagybani árak.							**100-anként.**
100 darab	40 krajczáros	csemete	1 vagy	100	fajban	38 forint.	
200 »	40 »	»	1 »	100	»	36 »	
500 »	40 »	»	1 »	100	»	34 »	
1000 »	40 »	»	1 »	100	»	32 »	
5000 »	40 »	»	1 »	100	»	30 »	

A fajok legnagyobb része szaktekintélyünk *Bereczki Máté* hirneves telepéről lett beszerezve, miért is azok hitelesek. Ezen felül a kiadandó csemeték homokban nevekedtek s épen azért gazdag gyökérzettel birnak nem csak, hanem biztos fogamzásuak edzett természetüek, egészségesek, hosszu életüek és még ezen felül igen olcsók is. A bőtartalmu, csinos kiállitásu és minden tekintetben tájékoztató nagy árjegyzék kivánatra bérmentve küldetik.

Szőlőbirtokosok

figyelmébe!

Az idén is szándékozom, nagyobb mennyiségü **gyökeres** Ripariába **fás ojtásokat eladásra** készittetni, felkérem azon szőlőbirtokos urakat, kik őszi átvételre **gyökeres ojtványokat** rendelni óhajtanak, megrendelésöket nálam minél előbb eszközölni sziveskedjenek, hogy részökre **a hajtások szerinti fajokat** a kivánt mennyiségben ojtathassam.

Az igy megrendelt, csakis **tökéletesen** összeforrott ojtványok ezrét 105 forintért számitanám és megrendeléskor ezrére 20 forint előleg lenne fizetendő.

Elsőrendü legalább $6^{m}/_{m}$ vastag ojtáshoz alkalmatos gyökeres Ripáriát — addig mig készletem tart — ezrét 20 frttal és ültetéshez alkalmas $6^{m}/_{m}$-nél vékonyabbat ezrét 15 frttal szolgálhatok.

Nagyvárad, 1896. február 20-án.

46 1—10 **JANKY JÓZSEF.**

2887/1896.

Zárt ajánlati hirdetmény.

A nagyváradi l. sz. püspökségi uradalom tulajdonát képező s a nagyváradi 3165. sz. telekkönyvi betétben 21. 22. 23. sor 85. 86. és 87. h. r. számok alatfoglalt fő-utczán a vasuti állomáshoz köt zel a Wőber-szálloda mellett fekvő ház 1 hold 873 □ öl telkével s összes melléképületeivel zárt ajánlati eljárás utján eladatni határoztatván, felhivatnak venni szándékozók, hogy 50 krajczáros bélyeggel ellátott zárt ajánlataikat 10% bánompénzzel ellátva alólirt hivatalhoz **1896. márczius hó 9-ik napjának déli 12 óráig** nyujtsák be.

Az ajánlatban kiteendő, hogy az ajánlattevő a feltételeket ismeri s magára kötelezőnek elfogadja.

A részletes feltételek alulirott hivatalnál mai naptól kezdve délelőtt 9—12-ig és délután 3—5 óráig bármikor megtekinthetők.

Nagyváradon, 1896. február 16.

37 3—3 **A nváradi I. sz. püspökségi uradalmak főtiszti hivatala.**

Javitott Kneipp kura

fejfájdalom és hajhullás

ellen.

Okvetlen használ.



Felvétetett 1895. juniusban. Felvétetett 1895. decemberben.

A legkitünőbb eredményt. — A köszönőlevelek mindenki által megtekinthetők.

Egy üveg hajbalzsam 1, 2, 3, frt utasitással együtt.

FRÖTSCHER P.

a hajkura feltalálója

BÉCS, III., Hauptstrasse 133. szám.

Magyar Osztály-Sorsjáték.

35007 pénznyeremény 7932000 korona összértékben.

A legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben **Egy Millió korona.**

II. Osztály.

Huzás 1896. márczius 11—14-ig.

Nyeremény		korona		korona
1	à	100000	=	100000
1	»	60000	=	60000
1	»	40000	=	40000
1	»	30000	=	30000
1	»	20000	=	20000
1	»	15000	=	15000
1	»	10000	=	10000
2	»	8000	=	16000
8	»	4000	=	32000
10	»	2000	=	20000
13	»	1000	=	13000
100	»	400	=	40000
860	»	200	=	172000
9000	»	120	=	1080000
10000	nyeremények összesen			1648000

II. osztályu vételsorsjegyek árai:

1/1	1/2	1/10	1/20
40.—	20.—	4.—	2.— frt.

II. és III-ik osztályu teljes sorsjegyek árai:

1/1	1/2	1/10	1/20
60.—	30.—	6.—	3.— frt.

Ezen eredeti árakon kívül II. osztályu sorsjegyek megrendelésénél ajánlott levél portója és nyereményjegyzék dija fejében 25 krajczár, teljes sorsjegyek megrendelésénél pedig ajánlási dij és 2 nyeremény-jegyzékért 40 krajczár küldendő be.

III. Osztály.

Huzás 1896. május 12—28-ig.

Nyeremény		korona		korona
1 jutalomdij		600000	=	600000
Ezen 57 nyeremény közül az utoljára kihuzott kapja a 600.000 korona jutalomdijat.	1 á	400000	=	400000
	1 »	300000	=	300000
	1 »	200000	=	200000
	1 »	100000	=	100000
	2 »	40000	=	80000
	2 »	20000	=	40000
	5 »	10000	=	50000
	10 »	8000	=	80000
	34 »	6000	=	204000
100	»	2000	=	200000
200	»	1000	=	200000
2650	»	200	=	530000
22000	»	150	=	3300000
25007	nyerem. és 1 jutalom.		=	6284000

Az Osztály-Sorsjegyeknek II. osztályra való megujitása az I. osztályu sorsjegynek beküldése és a sorsjegy árának befizetésével legkésőbb márczius 1-éig eszközlendő.

Sorsjegyeket ajánl és szétküld az összegnek postautalványon való előzetes beküldése mellett vagy utánvéttel

HEINTZE KÁROLY,

Budapest, Szervita-tér 3.

Sürgönyczim: LOTTOHEINTZE BUDAPEST.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.